

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM BİLİM DALI

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE DEVAM EDEN İŞİTME
YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLERE VERİLEN
DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİNİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Sinan Tarkan ASLAN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI

Konya – 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sinan Tarkan ASLAN
	Numarası	148306011008
	Ana Bilim Dalı	Özel Eğitim Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Özel Eğitim Bilim Dalı
	Programı	Dr. Öğretim Üyesi Yahya ÇIKILI
	Tezin Adı	Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden İşitme Yetersizliği Olan Öğrencilere Verilen Destek Eğitim Hizmetlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

09/07/2019

Sinan Tarkan ASLAN

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sinan Tarkan ASLAN
	Numarası	148306011008
	Ana Bilim Dalı	Özel Eğitim Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Özel Eğitim Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğretim Üyesi Yahya ÇIKILI
	Tezin Adı	Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden İşitme Yetersizliği Olan Öğrencilere Verilen Destek Eğitim Hizmetlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan 'Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden İşitme Yetersizliği Olan Öğrencilere Verilen Destek Eğitim Hizmetlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi' başlıklı bu çalışma 09/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Dr. Öğretim Üyesi Yahya ÇIKILI	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Hakan SARI	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet YAVUZ	

ÖNSÖZ

Bu araştırma kaynaştırma eğitimine devam eden işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinde öğretmenlerin karşılaştığı sorunların tespit edilmesi amacıyla tasarlanmıştır.

Her araştırmada olduğu gibi bilginin ışığında yürümemi sağlayan araştırma boyunca destekleyen ve engin bilgilerini aktaran danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI 'ya, yüksek lisans eğitimim süresince bilgi birikimini paylaşan, kapılarını daima açık tutan Prof. Dr. Hakan SARI'ya ve tüm bölüm hocalarıma, araştırmamı yapabilmem için katkı sağlayan destek eğitim hizmetlerinde görevli özel öğrencilerimizin özel öğretmenlerine, araştırma süresince beni motive eden ve her türlü desteği sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Hulusi ALP'e, Dr. Öğr. Üyesi Belkıs MUCA'ya ve Öğr. Gör. Evren ARIN'a, bugünler de olmamda emeği ve özverisi olan annem ve babama, ve lisanstan bu yana tüm öğrencilik zamanlarımda yanımda olan kızım Ayşe'ye oğlum Eren'e, Faruk'a ve eşim Fatma'ya sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

Bu araştırmada, kaynaştırma eğitimine devam eden işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Isparta ilinde bulunan ilkokul ve ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, evreni oluşturan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, yirmi okuldan 19' u kadın ve 16' sı erkek olmak üzere toplam 35 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından literatür taraması yapılarak geliştirilmiş likert tipi anket kullanılmıştır. Anketin güvenirlik katsayısı 0,822 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen verilerin analizi spss programı kullanılarak yapılmış olup, frekans ve yüzde analizinden faydalanılmıştır.

Araştırmanın sonunda öğretmenlerin destek eğitim konusunda lisans eğitimi boyunca yeterli eğitim almadıkları, buna karşılık meslek yaşamında destek eğitim konusunda yeterli düzeyde kurs ve seminere katıldıkları, destek eğitim konusundaki mevzuatı inceledikleri, destek eğitimde bireyselleştirilmiş eğitim programını uygulamada yetersiz oldukları, kaynaştırma öğrencilerinin ölçme ve değerlendirme süreçlerine önem verdikleri, ölçme ve değerlendirmeyi öğrencilerin kişisel özelliklerine uygun yaptıkları, kaynaştırma eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları, bunun yanında kaynaştırma ve destek eğitim hizmetlerinde okul paydaşları ile işbirliği içinde bulundukları tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: İşitme yetersizliği olan öğrenciler, kaynaştırma eğitimi, destek eğitim odası, öğretmen görüşleri

SUMMARY

In this study, it was aimed to evaluate the support education services given to the students with hearing impairment who continue the mainstreaming education according to the teachers' opinions. The population of the study consists of teachers working in primary and secondary schools in Isparta. The sample of the study consists of a total of 35 teachers (19 female and 16 male) from the twenty schools that make up the universe and agreed to participate voluntarily. In the process of data collection, a Likert-type questionnaire developed by the researcher was used. The reliability coefficient of the questionnaire was calculated as 0.822. The data were analyzed by using spss program and frequency and percentage analysis were used.

At the end of the research, the teachers did not receive adequate training in support education during their undergraduate education, however, they attended enough courses and seminars about support education in their professional life, examined the legislation on support education, they were inadequate in the implementation of individualized education program in support education, and they attached importance to measurement and evaluation processes of inclusion students. , assessment and evaluation in accordance with the personal characteristics of students, they have enough information about the methods and techniques used in mainstreaming education, as well as in the mainstreaming and support training room was found to cooperate with school stakeholders.

Key words: Students with hearing impairment, inclusive education, resource room, teacher opinions

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK.....	i
YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
SUMMARY.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR VE SİMGELER	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
1.1. Giriş	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2.1. Alt Amaçlar	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sınırlılıklar.....	6
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Tanımlar.....	6
2.1. Özel Eğitim Gerektiren Bireyler ve Özel Eğitim.....	8
2.1.1. Özel Eğitimin Amaçları.....	9
2.1.2. Özel Eğitimin İlkeleri	10
2.2. İşitme Yetersizliğinden Etkilenmiş Bireyler.....	10
2.2.1. İşitme Yetersizliğinden Etkilenen Bireylerin Devam Ettiği Eğitim Ortamları.....	14
2.3. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları	15
2.3.1. Kaynaştırma Eğitiminin Temel İlkeleri	17
2.3.2. Kaynaştırma Uygulama Şekilleri.....	19
2.3.2.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi	19

2.3.2.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi.....	20
2.3.2.3. Çapraz Kaynaştırma Eğitimi.....	22
2.3.3. Kaynaştırma Uygulamasının Yasal Dayanakları	22
2.4. Destek Eğitim Uygulamaları	24
2.5. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	26
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırma Modeli.....	34
3.2. Çalışma Grubu	34
3.3. Veri Toplama Araçları.....	36
3.4. Veri Toplama Süreci.....	37
3.5. Verilerin Analizi	37
BÖLÜM V: TARTIŞMA	47
BÖLÜM VI: ÖNERİLER.....	55
6.1.Bulgularla İlgili Öneriler	55
6.2.İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler:	55
KAYNAKÇA	56
Ek-1: Veri Toplama Anketi	64
ÖZGEÇMİŞ.....	68

KISALTMALAR VE SİMGELER

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Db: Desibel

f: Frekans Değeri

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statical Package For Social Sciences

TC: Türkiye Cumhuriyeti

vb: Ve Benzeri

?: Yüzde Değeri

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları	35
Tablo 2. Öğretmenlerin idari görevleri olması durumuna ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımlar	36
Tablo 3. Öğretmenlerin eğitim verdikleri yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin yetersizlik türlerine ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımlar	38
Tablo 4. Öğretmenlerin verdikleri destek eğitimine ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları	39
Tablo 5. Öğretmenlerin özel eğitimle ilgili ders / kurs / seminer alma durumlarına ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımlar	40
Tablo 6. Öğretmenlerin mevzuat konusundaki ifadelerine verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları	40
Tablo 7. Öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programları konusundaki ifadelerine verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları	41
Tablo 8. Öğretmenlerin ölçme konusundaki ifadelerine verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları	42
Tablo 9. Öğretmenlerin yöntem ve teknik konusundaki ifadelerine verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları	43
Tablo 10. Öğretmenlerin aile konusundaki ifadelerine verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları	44
Tablo 11. Öğretmenlerin iş birliği konusundaki ifadelerine verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları	45

BÖLÜM I

1.1. Giriş

İnsanlar, aynı hak ve kazanımlara sahip olarak doğan, sahip olduğu bu hak ve kazanımları hayatı boyunca kullanma olanağı olan varlıklılar olarak bilinmektedir. Ancak bazı insanlar, yetersizliğe bağlı nedenlerden dolayı (bilişsel, fiziksel, sosyal) aynı haklara sahip olsalar bile bu haklarını aynı şartlarda kullanma imkanına sahip olamamaktadırlar (Subaşıoğlu, 2008: 399). Yetersizlik, kişilerin sosyal ya da kişisel hayatında bireysel olarak yapabileceği bir durumu kendisinin gerçekleştirme yeteneğinin olmaması ve toplum tarafından verilen rolleri yerine getirememesi olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2011: 19). Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin toplum tarafından verilen rolleri yerine getirilebilmesi için yoğun ve sistematik bir şekilde özel eğitim almaları gerekir. Özel eğitim, yetersizlikten etkilenmiş bireylere özel yetiştirilmiş personelle geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile yetersizlikten etkilenmiş bireylerin sosyal akademik durumlarına göre uygun ortamlarda yoğun ve sistematik bir şekilde sürdürülen eğitimidir (Ataman, 2005:19-23).

Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin performansları dikkate alınarak hem bireysel eğitim programlarına dâhil edilmekte hem de normal gelişim gösteren akranları ile aynı sınıflarda kaynaştırma eğitimi alabilmektedirler (Ünay, 2015: 38). Kaynaştırma eğitimi ilk olarak Amerika’da hizmete geçmiş ve ardından bütün dünyaya yayılmıştır (Engin, vd., 2014: 31). Kaynaştırma eğitimi, yetersizlikten etkilenmiş ve özel eğitime gereksinimi olan bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte aynı alanda eğitim görmesini sağlayan bir uygulama türüdür (Güven ve Çevik, 2011: 98; Blecker ve Boakes, 2010: 435). Kaynaştırma eğitimi, eğitim sistemimizin içinde yer alan ve oldukça önemli olan bir uygulamadır. Kaynaştırma eğitimi fırsatların eşit olması çerçevesinde meydana gelmiştir. Fırsat eşitliği, yetersizliği olan kişilerin, yetersizliği olmayan kişilerle aynı hak ve ortamda beraber eğitim görerek onlardan ayrılmasının doğru olmadığını vurgulamaya çalışmaktadır. Özellikle eğitimin ilk adımlarının atıldığı ilkökul kademesinde giderek yaygınlaşmaktadır (Türk, 2011: 1). Ülkemizde ve dünyada hızla gelişen olaylardan ve durumlardan dolayı özel eğitime gereksinim

duyan ya da duymayan bireylere aynı düzeyde hak ve eğitim ortamı imkânlarının verilmesi hem toplum yararı hem de bu bireyleri kazanma anlamında bu eğitim gerekli görülmektedir (Çankaya ve Korkmaz, 2012: 2).

Kaynaştırma eğitiminin etkili olabilmesi ve sonucunda başarılı sonuçlar elde edebilmek adına çok yönlü, ortaklık odaklı, araştırmaya odaklı, okul, aile ve yönetim ile iş birliği içerisinde pedagojik bir anlayışa sahip olması gerekmektedir (Robinson, 2017: 176). Bunun yanında öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutum ve görüşleri de kaynaştırma eğitiminin başarısını etkilemektedir. Bu noktada öğretmenlerin kaynaştırma eğitime ilişkin tutum ve görüşlerini etkileyen unsurların iyi bilinmesi kaynaştırma eğitimi açısından oldukça önemlidir. Yapılan araştırmalarda öğretmenlik yapan bireylerin kaynaştırma ve özel eğitime ilişkin tutumlarını yönlendiren faktörlerin en başında bireyin kişilik özellikleri, motivasyon düzeyleri, yetersizlikten etkilenmiş bireylere yönelik eğitim alma durumları ve aile içerisinde yetersizlikten etkilenmiş bir bireyle birlikte yaşama durumları gibi bazı faktörlerin geldiği rapor edilmiştir (Todorovic ve diğerleri, 2011: 427). Söğüt'e (2017: 2) göre, kaynaştırma eğitiminin başarılı olması okul-aile işbirliğine, öğretmen ile okul personeli arasındaki işbirliğine, eğitim ve öğretim programının hazırlanma, uygulama ve değerlendirme sürecinde öğrenci gereksinimlerinin iyi bilinmesine ve öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini iyi tanımalarına bağlıdır. Yetersizlikten etkilenmiş olan bireyin, kaynaştırma programına dahil edilmesi için, öncelikle ayrıntılı olarak değerlendirilmesi yani var olan performansının belirlenmesi ve onun için en az kısıtlayıcı eğitim ortamının ne olduğuna karar verilmesi gerekmektedir (Alp ve Çamlıyer, 2015: 89).

Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma eğitimi kapsamında dâhil oldukları eğitim faaliyetleri içerisinde destek eğitim hizmetleri önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye'de de kaynaştırma eğitimi kapsamında destek eğitim hizmetlerinden yaygın olarak yararlanılmaktadır. Destek eğitim hizmetlerine ilişkin bilgilere yönelik mevzuat incelendiği zaman 7 Temmuz 2018 tarih ve 30471 sayılı Resmi Gazete 'de yayınlanmış olan "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde söz konusu kavramlara ilişkin tanımların yapıldığı görülmektedir. Yönetmeliğin 4. maddesinin i bendinde

destek eğitim odası “Tam zamanlı bütünleştirme ya da kaynaştırma vasıtasıyla örgün eğitim programlarına devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere gerek görüldüğü durumlarda destek eğitim hizmeti verilmesi için tasarlanmış ortam” şeklinde tanımlanmıştır. Yönetmeliğin 4. maddesinin j bendinde ise destek eğitim programı “Özel gereksinime ihtiyaç duyan öğrencilerin sahip oldukları zihin alanlarına göre farklı disiplinler ile ilişkilendirilen uygulanan eğitim programı” şeklinde tanımlanmıştır (www.resmigazete.gov.tr). Milli Eğitim Bakanlığı (2013: 12) tarafından hazırlanan özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabında destek eğitim odasında eğitim görececek bireyler zorunlu eğitim çağına gelmiş, bir ya da birden fazla yetersizliği bulunan, bunun yanında klinik bakıma muhtaç öğrenciler şeklinde sınıflandırılmış ve destek eğitim odasında uygulanacak eğitim programının özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından hazırlanacağı belirtilmiştir.

Diğer yetersizliği olan bireylerin içerisinde (ortopedik, görme ve zihinsel yetersizlik), işitme yetersizliği dünyanın birçok ülkesinde her yaş grubunda karşılaşılan bir sorun olmanın yanında, işitme yetersizliğinin yaygın olarak görüldüğü gruplar içerisinde çocuklar önemli bir yer tutmaktadır (Cushing ve Papsin, 2015: 903; Kenna, 2015: 933). İşitme yetersizliğinden etkilenmiş bireyler de diğer yetersizlik gurubundaki bireyler gibi birçok sorun yaşamakta ve bu sorunlar diğer yetersizlik gruplarındaki bireylerle benzerlik göstermektedir (İpek-Timur, 2016: 3).

Literatürde yer alan çalışmalarda işitme engelli bireylerin yaşadıkları sorunların başında sağlık, eğitim, ekonomi ve hukuk alanındaki sorunların geldiği rapor edilmiştir. İşitme engelli bireylerin toplumsal yaşamda karşılaştıkları sorunların temelinde iletişim problemi yaşamaları yatmaktadır. İşitme engelli bireylerin yaşadıkları iletişim sorunları toplumsal yaşamda birçok konuda kendilerine olumsuzluk yaratmakla beraber, işitme engelli bireylerin toplumdan izole bir hayat sürmelerine neden olmaktadır. İşitme engelli bireylerin yaşadıkları sorunları en aza indirmek için literatürde bazı çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Alsancak, 2017: 1966). Bu kapsamda işitme yetersizliğinden etkilenmiş olan çocuklar erken yaşlardan itibaren özel eğitime dâhil edilmeli, işitme kaybını engelleyici ve geliştirici yöntemler izlenmeli ve yetersizlikten etkilenmiş diğer bireylerin yaşadığı sorunları

yaşayabilecekleri düşünülerek çözüm önerileri bulmaları ve yaşlıları ile aynı ortamda eğitim görmeleri desteklenmelidir (Doğan ve diğerleri, 2016: 34).

Literatürde yer alan araştırmalarda destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin psikolojik, sosyal ve akademik gelişimlerini desteklediği ortaya konulmuştur. Söz konusu çalışmalarda destek eğitim hizmeti alan öğrencilerin derslerden keyif aldıkları, dikkatlerinin uzun süre dağılmadığı, derslere aktif katılım sağladıkları, öğrencilerin işbirliği içinde çalışma becerileri ile akran ilişkilerinin geliştiği, anlatılan konular ile ilgili terim ve kavramları daha iyi anladıkları ve kendilerini daha iyi ifade etmeye başladıkları rapor edilmiştir (Kalkan ve Eroğlu, 2016: 44). Öğrenciler açısından bu kadar önemli bir yere sahip olmasına rağmen Türkiye’de destek eğitim odalarında karşılaşılan birçok sorun olduğu bilinmektedir. Yapılan çalışmalarda destek eğitim odalarında karşılaşılan sorunların başında derslerin verildiği fiziksel ortamların ve kullanılan ders materyallerinin yetersiz olduğu bulgularına ulaşılmıştır (Nar ve Tortop, 2017: 1).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde destek eğitim odası “özel gereksinimli bireylere gerek görülmesi halinde destekletici eğitim faaliyetleri sunmak amacıyla özel olarak tasarlanmış eğitim ortamı” şeklinde tanımlanmaktadır (Ünal, 2008: 19). Literatürde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin ele alındığı birçok araştırma bulunmasına rağmen (Richard ve Stewart, 2001: 37; Symeonidou, 2017: 401; Hastings ve Oakford, 2003: 87; O’Neil ve diğerleri, 2009: 588), destek eğitim odalarında sunulan eğitim hizmetleri hakkında öğretmen görüşlerinin incelendiği çalışmalar daha sınırlıdır.

Bu araştırmada, kaynaştırma eğitimine devam eden işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmada, kaynaştırma eğitimine devam eden işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.2.1. Alt Amaçlar

1. Öğretmenlerin destek eğitimi konusundaki mevzuat hakkındaki görüşleri nedir?
2. Öğretmenlerin destek eğitimi kapsamında verilmekte olan bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkındaki görüşleri nedir?
3. Öğretmenlerin destek eğitimi sonunda kullandıkları ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusundaki görüşleri nedir?
4. Öğretmenlerin destek eğitimi kapsamında kullanılan yöntemleri ve teknik konusundaki görüşleri nedir?
5. Öğretmenlerin destek eğitiminde veli / aile desteği konusundaki görüşleri nedir?
6. Öğretmenlerin destek eğitimindeki okul paydaşları (sınıf öğretmeni, branş öğretmeni, okul yöneticileri, öğrenciler, okul velileri) hakkındaki görüşleri nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Kaynaştırma eğitiminin başarılı sonuçlar vermesi için uygulama aşamasında dikkat edilmesi gereken bir takım unsurlar yer almaktadır. Bunların başında kaynaştırma eğitime uygun olarak öğretimsel uygulamaların yapılmasıdır. Kaynaştırma eğitiminde en zor görev ise eğitimden sorumlu olan öğretmenlere kalmaktadır. Bundan dolayı kaynaştırma eğitiminden sorumlu olan öğretmenlerin öğretimsel uygulamalardan haberdar olması gerekmektedir. Öğretmenlere düşen görevler oldukça fazla olduğu verilen görevlerin dışında uygulanması planlanan eğitim türlerinin öğrencilerde başarılı sonuçların elde edilmesi için gerekli olan bütün tedbirlerin alınması gerekmektedir (Vural ve Yıkmış, 2008: 141). Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimlerinde etkili rol aldığı ve bütün sorumluluğun üstlerinde olduğu görülmektedir (Güleryüz ve Özdemir, 2015: 55). Bu nedenle kaynaştırma eğitimi başarılı olması büyük oranda öğretmenlerin elindedir (Newton ve diğerleri, 2014: 331; Jerlinder ve diğerleri, 2010: 45).

Eğitim faaliyetlerinin başarılı olmasında karşılaşılan sorunların iyi bilinmesi oldukça önemlidir. Kaynaştırmada destek hizmetlerin öneminin biliniyor olmasına rağmen, yapılan literatür taramasında destek eğitim hizmetlerinde karşılaşılan sorunların incelenmesi ile ilgili çok fazla araştırma bulunamamıştır. Bu kapsamda, öğretmen görüşlerine dayalı olarak destek eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmanın uygulama sürecindeki problemlerin tespit edilmesine ve problemlerin giderilmesine yönelik çözüm önerileri getirmesi, destek eğitim hizmetlerinin işitme yetersizliği olan çocukların eğitim-öğretimine katkılarını ortaya koymaması, öğretmen görüşlerinden yola çıkılarak Türkiye’deki kaynaştırma eğitimi ve destek eğitim hizmetleri literatürüne de katkı sağlaması, araştırmadan elde edilecek bulguların, bu konuda çalışan araştırmacılara somut veri ve bulgular sağlaması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma;

1. 2018-2019 eğitim – öğretim yılı ile,
2. Isparta’da destek eğitim odasında, eğitim veren otuz beş (35) öğretmen ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlerin kendilerine yöneltilen anket sorularına samimi olarak cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Yetersizlik: Fiziksel işlevlerde meydana gelen bir takım hasarlar çerçevesinde bireyin sosyal yaşamını olumsuz düzeyde etkileyen durum biçiminde tanımlanmaktadır (Yetim, 2014: 5). Yetersizlikler bazen engele dönüşebilmektedir. Bu nedenle engelliliğin temelinde yatan nedenler arasında yetersizlik önemli bir yer tutmaktadır (Usta, 2009: 79).

Özel gereksinimli birey: Farklı sebeplerle, eğitim yeterlilikleri ve kişisel özellikleri bakımından akranlarından beklenen düzeyin altında anlamlı bir farklılık

gösteren kişiler özel gereksinimli kişi veya kişiler şeklinde tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013: 6).

Özel eğitim: Geliştirilmiş ve yenilenmiş eğitim ve öğretim programları, personeller ve özel eğitime ihtiyaç duyan kişilerin yeterlilik ve yetersizlik düzeylerine uyumlu şekilde sürdürülen eğitim türüne özel eğitim denilmektedir. Başka bir tanımda özel eğitim, diğer bireylerden farklı olarak seyir eden ve özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik uygulanan, yeteneği olan bireylerin yeteneklerinin kaybolmaması için onları yönlendiren ve üst düzey zekâya sahip olan bireylerin toplumdan soyutlaşmaması, ülkeye yararlı ve üretken birer birey olarak devam etmelerini destekleyen ve yönlendiren eğitim olarak da ifade edilmektedir (Ataman, 2005: 19).

İşitme Yetersizliğinden Etkilenmiş Birey: İşitme yetersizliği olan birey doğum öncesi, doğum anı ve doğum sonrası nedenlere bağlı olarak, işitme duyusunun belirli sınırların altında olan, işitme duyusundaki sorunlar nedeniyle dil kazanımı engellenen, buna paralel olarak toplumsal uyum ve iletişim problemi yaşayan birey” şeklinde tanımlanmaktadır (Gürgür, 2013: 195; MEB, 2016: 6).

Kaynaştırma Eğitimi: Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin aldıkları eğitim türüne verilen isim olmakla birlikte (Ünsal ve Şahan, 2015: 409), özel eğitim yetersizliği bulunan öğrencilerin diğer öğrenciler gibi aynı şartlarda ve ortamda eğitim almaları biçiminde tanımlanmaktadır (Gökdere, 2012: 2800).

Destek Eğitim Hizmeti: Okullarda ya da özel eğitim kurumlarında bütünleştirme ya da kaynaştırma yoluyla eğitim alan öğrencilerin kendilerine sunulan eğitim hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanabilmeleri için hazırlanan eğitim odalarında eğitim görmeleri için sunulan hizmetleri ifade etmektedir (Domaniç-Yelçe, 2019: 1).

Destek Eğitim Odası: Özel gereksinimli öğrencilere ihtiyaç duyulması halinde dil becerilerinde ve akademik yönde destek vererek, davranışsal ve sosyal problemlerini önleyerek genel eğitim ortamına katılmasını destekleyen eğitim faaliyetleri sunan eğitim ortamıdır (Ünal, 2008: 19).

BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE KONU İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.1. Özel Eğitim Gerektiren Bireyler ve Özel Eğitim

Eğitim hakkı normal gelişim gösteren bireylerin en temel haklarından olduğu gibi yetersizlikten etkilenmiş vatandaşlarında eğitim hakları aynı nitelikte olduğu belirtilmekte ve yetersizlikten etkilenmiş bireylerinde eğitim haklarının bulunduğu bilinmektedir (Batu ve diğerleri, 2004: 33). Yetersizliği bulunmayan bireyler gibi yetersizliği bulunan ve özel gereksinimlerinin olduğu bireylerinde toplum içerisinde konumunun belirlenmesinin gerektiği ve toplum yararına olacak şekilde kazandırılmaları gerekmektedir. Bununla beraber yetersizlikten etkilenmiş bireylerinde toplum içerisinde bir takım sorumluluklarının yer aldığı ve bunları gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Bunlarının tümünü yerine getirebilmek adına da özel eğitim kavramı altında bir eğitim almaları gerekmektedir (Çulhaoğlu-İmrak, 2009: 1-2). Bir kişinin özel eğitim hizmetlerinden faydalanabilmesi için hukuki açıdan yetersizlikten etkilenmiş birey olması gerekmektedir. Hukuki açıdan ele alındığı zaman özel eğitim hizmetlerinden faydalanabilecek yetersizlikten etkilenmiş bireyler kanunlarda aşağıdaki gibi tanımlanmıştır;

1. 2916 sayılı kanunda yetersizlikten etkilenmiş bireylerin kimler olduğu ve kimleri kapsadığı net bir şekilde açıklanmış, işitme yetersizliği, görme yetersizliği, devamlılık gösteren hastalığı bulunan, duygu düşüklüğü, zekâ geriliği, ortopedik, üstün zekâ, üstün yetenekli, suça yönlendirilmiş, klinik bakım gereken, öğrenme ve anlama güçlüğü, eğitilebilir, zihin yetersizliği ve öğretilbilir kişiler yetersizlikten etkilenmiş kişiler olarak açıklanmıştır (Özsoy ve diğerleri, 2012: 8).
2. Özel Eğitim Kanunu'na (2916 sayılı kanun) göre, duygu, beden, ruh, zihin, sosyal ve sağlık konuları göz önünde bulundurulan farklılıkları sebebiyle akranları gibi aynı düzeyde eğitim alamayan 4-18 yaş bireylerin yetersizlikten etkilenmiş bireyler şeklinde tanımlanmıştır.

3. 572 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de (1997), çeşitli nedenlerden dolayı kendisinde olan kişisel özellikleri ve eğitim alabilme düzeyi bakımından akranlarından beklenenlerden daha farklı olan kişiler yetersizlikten etkilenmiş bireyler şeklinde tanımlamıştır (Özgür, 2008: 5).

2.1.1. Özel Eğitimin Amaçları

Sağlıklı bireylerde olduğu gibi bir sebepten dolayı yetersizliği bulunan veya özel bir eğitime ihtiyaç duyan bireylerinde eğitim haklarının bulunduğu ve dünyada hızla gelişen ve modernleşen eğitim anlayışı ile beraber kişinin bireysel farklılıklarına göre de eğitim alması hakkı tanınmıştır. Normal gelişim gösteren bireylerin yanı sıra farklılık gösteren ve yetersizliği bulunan bireylerin eğitim düzeyi ve başarılı sonuçlar verebilmesi adına uygulamalar üzerinde titizlikle durulmaktadır (Kulaksızoğlu, 2011: 19). Günümüzde özel eğitim hizmetleri belirli amaçlar dâhilinde yürütülmektedir. Ülkemizde eğitim sistemi içinde özel eğitim konusundaki genel amaçlar Milli Eğitim Bakanlığı’nca hazırlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde (Madde 5) aşağıdaki şekilde belirtilmiştir;

1. Yetersizlikten etkilenmiş bireyler toplumların içinde yer edinmeleri sağlanarak diğer insanlar ile sosyalleşme içerisine giren, etrafına uyum sağlayan, uyum içinde diğer bireyler çalışabilen ve üretime katkı sağlayan bir birey olarak yetişmelerini sağlamak.
2. Hayatını devam ettirebilmesi için bir takım becerilerini geliştirerek bireysel olarak kendilerine yetmelerine yardımcı olmak, böylece toplumda özgür ve bağımsız şekilde birer birey haline gelmelerini sağlamak.
3. Özel yöntemler ve belirlenen bu yöntemlerin uygulama aşamasında uygun olan materyallerin sağlanması, personel ve planlamaların yapılması, bireylerin bahsedilen bu gereksinimlerinin giderilmesi, yeterlilikler ve ilgi alanları çerçevesinde bir sonraki öğrenim düzeyine çıkmalarını desteklemek ve bu destekle sosyal ve meslek yaşamına hazırlamak (Çulhaoğlu-İmrak, 2009: 12-13).

2.1.2. Özel Eğitimin İlkeleri

Türkiye’de özel eğitimin temel ilkelerinin 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK) aşağıdaki gibi belirtilmiştir;

1. Yetersizlikten etkilenmiş olan kişilerin sahip oldukları yetenekler ve yeterlilikler ve ilgi alanları çerçevesinde özel eğitim adı altında hizmetlerden yararlandırılması gereklidir.
2. Bireylerin özel eğitime erken yaş dönemlerinde başlaması gereklidir.
3. Özel eğitim programı uygulanırken öğrencilerin olabildiğince toplumdan ve çevreden uzaklaştırılmadan sosyal yaşamın içerisinde dâhil edilerek verilmesi gereklidir.
4. Yetersizliği bulunan kişilerin eğitim kapsamındaki performansları değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeye göre eğitimin içerikleri, amaçları, eğitim devam edilirken düzenlemeler yapılmalı ve yaşlıları ile birlikte eğitilmelerini sağlamak gereklidir.
5. Yetersizliği bulunan kişilerin eğitimleri verilirken aksamaya uğramadan ve ara verilmeden faydalı olabilecek bütün kurumlarla işbirliği yapılarak ilerlenmelidir.
6. Yetersizliği bulunan kişilerin eğitim programları kişiye özel olarak hazırlanmalı ve programların kişiselleştirerek uygulanması gereklidir.
7. Yetersizliği bulunan kişilerin aile bireylerinin de verilen eğitime katılması ve onların bu konu hakkında eğitilmeleri gereklidir.
8. Özel eğitim için politika hazırlamaları yapılırken bu alanda destek veren sivil örgütlerinde görüşlerine de değer verilmelidir.
9. Özel eğitim hizmetleri hazırlanırken özel gereksinime ihtiyacı olan kişilerin sosyal çevresiyle etkileşim içine girmesi ve uyumlu bir şekilde hayatını sürdürmesine fayda sağlayacak biçimde düzenlenmelidir (MEB, 2013: 7).

2.2. İşitme Yetersizliğinden Etkilenmiş Bireyler

İşitme yetersizliğine sahip olmanın altında bazı genetik ve kalıtsal nedenler yatmaktadır. Bununla birlikte doğum sonrası, öncesinde ve sırasında meydana gelen sorunlardan yer almaktadır (Avcioğlu, 2010: 211). İşitme yetersizliği çocukların

yaşamını birçok açıdan olumsuz yönde etkilemektedir. İşitme yetersizliğinin çocuklarda ortaya çıkardığı sorunların başında dil ve konuşma gelişimindeki bozukluklar gelmektedir. İşitme yetersizliği çocuklarda görülen dil ve gelişim bozuklukları eğitim yaşamlarını da olumsuz yönde etkilemekte, dolayısıyla işitme yetersizliği olan çocukların akademik gelişimleri normal gelişim gösteren akranlarının gerisinde kalmaktadır (Girgin, 2003: Akt. Kizir ve Çifci-Tekinarslan, 2016: 150). Bir veya her iki kulağında tam ya da kısmi olarak işitme kaybı olanlar ile işitme cihazı kullanmak zorunda olan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2011: 21). İşitme yetersizliği olan bireylerde konuşma yeteneğine sahip olma, dili kullanabilme ve başka bireylerle iletişime geçme konusunda güçlük yaşadığı bu bakımdan bireyin en erken yaşlardan itibaren özel eğitim programlarına dâhil olması gerektiği ve bu bireylere destek verilmesi biçiminde ifade edilmektedir (Avcıoğlu, 2010: 171). Diğer yetersizlik türlerinde olduğu gibi işitme yetersizliği olan bireyler de işitme düzeylerine göre sınıflandırılmaktadır. İşitme yetersizliği olan bireylere yönelik sınıflandırma aşağıda açıklanmıştır.

İşitme düzeyi 10-15 desibel: Normal işitmeye sahip birey olarak tanımlanmaktadır. Bu grupta yer alan bireylerin işitme problemleri bulunmamaktadır.

İşitme düzeyi 16-25 desibel: Hafif düzeyde (minimal) işitme yetersizliğinden etkilenmiş birey olarak tanımlanmaktadır. Bu grupta yer alan bireylerde bazı sesleri (yaprak hışırtısı, çağlayan sesi) işitmede ya da ayırt etmede güçlük görülmektedir.

İşitme düzeyi 26-40 desibel: Hafif düzeyde işitme yetersizliğinden etkilenmiş birey olarak tanımlanmaktadır. Fısıltı ile konuşma gibi bazı sesleri ayırt etmede ve bu sesleri işitmede zorluk yaşarlar.

İşitme düzeyi 41-55 desibel: Orta düzeyde işitme yetersizliğinden etkilenmiş birey şeklinde tanımlanmaktadır. Bu yetersizlik düzeyine sahip olan bireyler karşılıklı konuşmaları anlamada güçlük çekmektedirler.

İşitme düzeyi 56-70 desibel: Bu yetersizlik grubunda bulunan bireyler orta düzey ileri işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireyler olarak tanımlanmaktadır. Bu

yetersizlik düzeyine sahip olan işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireyler işitme cihazı takmadan konuşmaları takip etme ve anlamada zorluk çekmektedirler.

İşitme düzeyi 71-90 desibel: Bu yetersizlik grubunda yer alan bireyler ileri düzeyde işitme yetersizliğinden etkilenmiş birey olarak tanımlanmaktadır. Bu yetersizlik düzeyine sahip işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireyler yüksek şiddetteki sesler dışında diğer sesleri duyma konusunda zorluk yaşamakta ve konuşma seslerini durmada güçlük çekmektedirler.

İşitme düzeyi 91 desibel ve üzeri: Bu yetersizlik düzeyine sahip olan bireyler çok ileri düzeyde işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireyler olarak tanımlanmaktadır. İleri düzeyde işitme yetersizliğine sahip olan bireyler konuşma seslerini duyamadıkları gibi sadece çok şiddetli sesleri duyabilmektedirler.(İncesulu, 2017: 48)

İşitme yetersizliğinin derecesi ve türü işitme yetersizliğinin oluştuğu yaşa, kişinin çevresinin ve zihinsel gelişim düzeyine yönelik tutumlarına göre çeşitlilik göstermektedir. (Avcıoğlu, 2010: 211). İşitme yetersizliğine sahip olan bireyler yetersizlikleri nedeniyle bazı davranışlar sergilemektedirler. Söz konusu davranışlar işitme yetersizliğinin fark edilmesinde ve teşhisinde de sıklıkla kullanılmaktadır. İşitme yetersizliği olan bireylerin sergiledikleri bazı davranışları şu şekilde sıralamak mümkündür;

1. Konuşurken bazı sesleri değiştirerek veya bazı cümleleri düşük kurarak konuşma eğilimindedirler.
2. Konuşurken bazı sesleri atlama ve sözcükleri yanlış söyleme eğilimindedirler.
3. İsteklerini anlatabilmek için oldukça fazla jest ve mimik kullanırlar.
4. Dışarıdan algıladıkları seslerin hangi yönden geldiğini ayırt etmede güçlük çekerler.
5. Koşma, oturma ve yürüme gibi temel devinimsel hareketleri sergileme konusunda denge problemleri yaşarlar.
6. Konuşmaları bazen bağırarak bazen de fısıltı halinde gerçekleştirirler. Konuşmalarında genellikle tek düzelik gözlenir. Konuşmaları düzgün olmadığı gibi akıcı da değildir.
7. Çevreden gelen seslere karşı duyarsızdırlar.
8. Sınıf ortamında meydana gelen ses değişimlerinin genellikle farkında olmazlar.

9. Konuşurken bazı sözcükleri sürekli olarak tekrarlamak isterler.
10. Bir sesi işitmek için başını sesin geldiği yöne çevirme veya konuşan kişiye doğru eğilme davranışı sergilerler. Bazen konuşmayı anlayabilmek için ses kaynağına (televizyon gibi) yakın yerlere otururlar.
11. Kendilerine verilen talimatları yanlış anlama eğilimindedirler.
12. Kulak çınlaması veya kulak ağrısı şikâyetleri bulunur (Turan, 2005:47-74).

Unilateral hearing loss literatürde işitme kaybının bir kulakta olma durumu şeklinde açıklanmaktadır. Bir kulağında işitme kaybı bulunan bireylerin normal bireylere göre dinleme ve konuşma konusunda daha fazla sorun yaşamaktadırlar (Mondelli, vd., 2015).

Günlük hayatta insanların iletişimlerini önemli ölçüde gerçekleştirdikleri işitme eylemi ve süreci “işitme gücü” şeklinde tanımlanmaktadır. Duyma işlemi bir takım aşamalardan geçer ve sesin ilk algıladığı hava molekülleri titreşerek zihinlerinde bir şema oluşur. Bu sesler bazı terimlerle açılır bunlar şiddetli ve gürültülü, frekans veya yükseklik olarak açıklanmaktadır. Bireylerin konuşma yetileri alçak ya da yüksek veya gürültü ve hafif şeklindeki frekanslardan oluşmaktadır. Sesleri tanımlarken frekans kavramını Hertz ile gürültü ise desibel ile ölçülmektedir. Bireylerin karşılıklı konuşma şiddetleri genellikle 40-50 dB derecesinde, bireylerin gün içinde duydukları sesler ise 25-6.000 Hz arasında olduğu, bireylerin sağlıklı işitmeye sahip olduklarını 20-20.000 Hz ve 0-120 dB arasında belirtildiği, bu oranın normal olarak kabul edildiği bilinmektedir (Avcıoğlu, 2010: 171). Bireyler bilgiyi işitme yoluyla öğrenir ve aktarır. Bundan dolayı bebekleri doğduktan 2-3 hafta sonra anne ve babalarının seslerini duymaya başlar ve kendi çıkardıkları farklı sesleri de algılayabilirler. Bu bakımdan bireyler bebeklik çağından itibaren etraflarındaki insanların yaptıklarını işitme becerisi ile anlamaya çalışırlar. Bundan dolayı ilerleyen zamanlarda çevresindeki insanlarla konuşmaya başlarlar ve kendini ifade etmeye çalışır. Bundan dolayı işitme kaybı olan çocuklar özel eğitim uygulamasında dâhil olmadan konuşma becerisini geliştirmekte güçlük çekmektedir. Çok erken yaşlarda bireylerde işitme kaybının meydana gelmesi bireyin ana dilini öğrenmesinde de problem yaratmaktadır. Bu sorunların ileriki yaşlarda bireyin meslek ve eğitim hayatından bir takım sorunları da peşinden getirmektedir (Özgür, 2008: 63).

Bu bireyler birçok sebepten dolayı toplum içerisinde bir takım sorumluluklarını gerçekleştiremezler (Özgür, 2008: 65). Yetişkin bireyler meydana gelen işitme kaybından dolayı okuma yazma gibi eylemleri gerçekleştiremezler ve yaşlılarına göre oldukça geride performans gösterirler. Bundan dolayı yetişkin bireylerde okuduğunu algılama konusunda problemler yaşadıkları belirtilmektedir (Makaraoğlu, 2012: 63). Küçük yaşlardaki bireylerde işitme yetersizliğinin bulunması bireyin konuşma, okuma ve anlama becerilerini oldukça olumsuz düzeyde etkilemektedir (Mayberry, 2002: 71; Alatlı ve Servi, 2017: 27). Söz konusu olumsuzluklar işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin eğitim yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Çünkü okuma ve yazma gibi temel beceriler işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin akademik gelişimleri üzerinde önemli birer belirleyici olarak nitelendirilmektedir (Dönmez ve diğerleri, 2016: 22).

İşitme yetersizliği bulunan kişilerin toplumla uyumlu bir yaşam sürmeleri ve iletişim becerilerinin yüksek olması için işitme cihazı kullandıkları bilinmektedir. İşitme cihazları işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin toplumsal yapı içerisinde iletişimlerini sağlayabilmelerinde büyük önem taşımaktadır. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak işitme yetersizliği olan bireylerin sahip oldukları yetersizlik düzeyine göre farklı özelliklerde işitme cihazları geliştirilmiştir. İşitme yetersizliği olan bireylerin sahip oldukları yetersizlik nedeniyle motorsal gelişim problemleri, sosyal problemler ve akademik anlamda bazı sorunlarla karşılaştıkları göz önünde bulundurulduğu zaman, söz konusu sorunların en aza indirilmesinde de işitme cihazlarının kullanımı oldukça önemlidir (Bayrakdar ve Çuhadar, 2015: 173).

2.2.1. İşitme Yetersizliğinden Etkilenen Bireylerin Devam Ettiği Eğitim Ortamları

İşitme yetersizliği olan bireyler özel eğitim okullarında hem okul öncesi dönemde hem de ilköğretim ve lise döneminde örgün eğitim hizmetlerinden faydalanabilmektedirler. Okul öncesi eğitim programları dışında kalan ilköğretim ve lise eğitiminde işitme yetersizliği olan bireyler yatılı ve gündüzlü eğitime katılabilmektedirler. İşitme yetersizliği olan çocuklara okul öncesi dönemde günlük yaşam becerileri kazandırılmakta ve öğrenciler ilköğretim kademesine hazır hale

getirilmektedirler. Bunun yanında işitme yetersizliği olan çocukların normal gelişim gösteren akranları ile aynı ortamda eğitim görmelerine de imkân tanınmaktadır. Böylece işitme yetersizliği olan çocuklar kaynaştırma eğitimine katılmakta, normal gelişim gösteren akranlarının arasında duygusal ve sosyal becerileri gelişmektedir (MEB, 2014: 16).

Bireylerin eğitim sistemi içinde yer aldıkları ve bulundukları ortamlardaki sesler, kalabalık, müzik, uzaklık ve gürültü bireylerin çevresiyle olan iletişimde etkili unsurlardan olmaktadır. Gürültü bireyin iletişimini zorlaştıran fiziksel unsurlardan biridir ve kelimeleri algılamada güçlük yaşamaktadır. Sesli bir ortam da gerçekleşen iletişim ile sakin ve sessiz bir ortamdaki seslerin algılanması arasında farklılık bulunmaktadır. Örneğin sesli ortamdaki konuşmaların birey tarafından algılanması daha güç olmaktadır. Gürültü bireyin edineceği bilgi düzeyini kısıtlayıcı faktördür. Bundan dolayı işitme yetersizliği bulunan bireylerin duymasını ve konuşmasını doğrudan olumsuz etkilemektedir (Brown ve Foster, 1991; Hallahan ve Kauffman, 2000; Akt. Gürboğa ve Kargın, 2003: 52).

2.3. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları

Eğitim programı içinde dikkate alınması gerekli olan konulardan bir diğeri de bireylerin sahip olduğu bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çünkü özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin kendilerine uygun olarak eğitim görmeleri en tabi haklarıdır. Aynı zamanda bu bireylere yönelik bireysel yeteneklerini geliştiren eğitim almaları ve bunlarla ilgili düzenlemelerin yapılmasına öncelik verilmesi gereken bir husustur. Anlaşılacağı üzere özel gereksinimleri bulunan çocukların akranları ile aynı özelliklerde eğitim almakta oldukları görülmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ile normal gelişimi olan çocukların aynı sınıfta kaynaştırma eğitimi adı altında birlikte eğitim görmektedirler (Özgür, 2015: 7-8). Kaynaştırma eğitiminin en temel amaçlarında biri olan özel eğitime gereksinim duyan bireylerin, normal gelişim gösteren bireyler ile en az biçimde kısıtlanarak eğitim almaları ve bu şekilde bir takım sosyal yetilerinin ve sosyal çevresinde kabullenmelerinin gerçekleştirilmesinin desteklenmesidir. Bunun yanında özel eğitim alan öğrencilerin sınıf içinde aktif şekilde görev ve rol almalarının da

verilen bu kaynaştırma eğitiminin en önemli unsurlarından biri olarak bilinmektedir (Eren, 2012: 15).

Özel gereksinimli bireylerin, normal gelişim gösteren akranları ile birlikte aynı sınıfta eğitim almaları sosyal anlamda gelişimlerini pozitif yönde etkilemekte ve benzer biçimde özel gereksinimli çocukların akademik başarılarının da kaynaştırma eğitimi ile arttığı görülmektedir.

Kaynaştırma eğitiminin bu kadar hızlı kabul edilmesinin bir diğer sebebi ise akranları ile aynı ortamda eğitim alan özel gereksinimli çocukların akademik başarı oranlarının da hızlı bir şekilde atmasının olduğu bilinmektedir. Normal gelişim gösteren öğrenciler ile aynı sınıfta rekabet içinde olan özel gereksinimli öğrencilerin de bu rekabetten olumlu geri dönüşler aldığı şeklinde açıklanmaktadır. (Sarı, 2003: 27).

Kaynaştırma eğitimi yalnız özel gereksinimli bireylere yönelik değil bunun yanında özel eğitime ihtiyaç duymayan çocuklar içinde faydalı bir uygulama olarak görülmektedir. Bunun yanında normal gelişim gösteren öğrencilerde de bir takım farklılıklar gözlenmekte öğrencilerin başka bireylere karşı saygı duyma, hoşgörülü olma ve duyarlı olma gibi özelliklerinin geliştiği verilen kaynaştırma eğitiminin hem normal gelişim gösteren hem de özel eğitime muhtaç olan bireylerde faydalı bir gelişim gösterdiği ve birbirleri ile arkadaşlık kurmaya yönelik bağlarını güçlendirildiği görülmektedir. Kaynaştırma eğitiminin bu şekilde yaygınlaşmasının bir diğer nedeni de yetersizliği bulunan çocukların akranlarından ayrı kalmasını ve dışlanmasını istemeyen aile fertleridir. Ebeveynler bu konuda istek ve taleplerini belirttiği ve ısrarcı oldukları için konu üzerinde hassas bir şekilde durmakta ve kardeş, arkadaş ve diğer bireylerden uzaklaştırılmalarını istememektedirler (Özgür, 2015: 10).

Kaynaştırma eğitiminin özel eğitime muhtaç olan çocuklar bakımından söz konusu desteklerin sağlanmasında öğretmenlerin ders içerisinde ve tutumlarına ilişkin uygulamalarda öneminin büyük olduğu bilinmektedir. Bilhassa yetersizlikten etkilenmiş olarak nitelendirilen çocukların kaynaştırma programları ile sosyal çevresi

ile iletişim kurma durumlarının öğretmenlerin öğrencilerle ne düzey ilgilendiği ve izlediği yöntemleri etkilediği görülmektedir (Blackman, 2016: 135).

2.3.1. Kaynaştırma Eğitiminin Temel İlkeleri

Kaynaştırma eğitimi eğitim sistemi içerisinde bir takım ilkeler bazında yürütülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaynaştırma eğitiminin temel ilkelerini şu şekilde sıralamıştır;

1. Özel eğitime muhtaç bireylerin yaşlıları ile beraber aynı okulda eğitim alma hakkı vardır.
2. Kaynaştırma eğitimi, genel ve özel eğitimden ayrı tutulmaması gereken bir bütündür.
3. Hizmet uygulaması yapılırken yetersizliklerin tersine gereksinimler göz önünde bulundurularak düzenleme yapılır.
4. Karar verme süreci okul, aile, tanılama aşamasına dikkat edilerek gerçekleştirilir..
5. Kaynaştırma eğitiminde küçük yaşlarda başlanmasının birey bakımından daha yararlı olacağı ön görülmektedir.
6. Öğrencilerin kişisel farklılıklarının göz önünde bulundurularak eğitim verilmesi gerekmektedir.
7. Duyu organlarından yararlanılması birinci unsur olarak tutulur örneğin işitme yetersizliği bulunan bir bireyin konuşma becerilerini geliştirmek gibi düşünülebilir.
8. Kaynaştırma eğitimini veren personellerin gerekli sabrı, sevgiyi ve değeri göstermesi öğrenciye şefkatle yaklaşması gerekli gayreti göstermesi gerekmektedir.
9. Özel eğitim verilirken yetersizliği bulunan çocuklarla normal gelişim gösteren çocuklara aynı sınıfta ve oramda verilmesi gerekmektedir.
10. Bu eğitimin temel amacı özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin topluma kazandırılmasıdır.

11. Kaynaştırma eğitimi verilirken ailenin, okulun ve sosyal çevrenin iş birliği ile birlikte sürdürülmesine önem verilmelidir (MEB, 2010: 18).

Kaynaştırma eğitiminde işitme yetersizliği bulunan kişilerin yaşlıları ile aynı sınıfta ve ortamda birlikte eğitim görme hakkına sahiptir. Özel eğitim içinde işitme yetersizliği bulunan öğrencilerin diğer bireylerle etkinliklere tam zamanlı olarak katılabileceği gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak ta derslerine devam edebilirler.

Kaynaştırma eğitimin işitme yetersizliği olan bireylerinde derslerdeki başarı performanslarını göz önünde bulundurarak yeterlilik sağlayamama sorununa karşın yönetmelikteki planlamaların bu kapsamda düzenlenmesi esas kılınmıştır. Kaynaştırma eğitiminde tam zamanlı olarak eğitim alan öğrenciler normal programlara göre ders almaya devam edebilirler. Özel eğitim sınıfında ise milli eğitim bakanlığınca önerilen BEP düzenlenir. Kaynaştırma uygulamasının sürdürüldüğü okullarda BEP hazırlanması için ayrı bir birim düzenlenmesi yine MEB'in önerdiği bir durumdur. Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin zihinsel yetersizlikleri nedeniyle seviyelerine uygun ve geliştirici şekilde sosyal, bedensel ve psikolojik durumlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Başarılı bir eğitimin gerçekleştirilebilmesi için ihtiyaçlarının ekseninde yardım odası planlanmalı ve hazırlanmalıdır bunun yanında gerek duyulan materyallerin tedarik edilmesi temel prensiptir. (Sarı ve İlik, 2014: 7-14).

Kaynaştırma eğitiminde işitme yetersizliği bulunan bireyler bir sınıfta en fazla iki kişi şeklinde yer alabilir. Uygulamaya dâhil olacak sınıf ortamının da durumu yönetmelikte net bir şekilde açılanmaktadır. Bu duruma göre ise iki işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireyin dâhil edildiği sınıf mevcudu 10, bir işitme yetersizliği olan bireyin dâhil edildiği sınıfların ise 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenmelidir. 2006 yılında Özel Eğitim Yönetmeliği'nde kaynaştırma uygulamasında gerçekleştirilen bir diğer iyileştirmeye ilişkin uygulama ise yardım eğitimi hizmetlerinin sağlanmasının gerektiğinin öne çıkarılmasıdır. Bu yardımlar sınıf içi destek, özel eğitim için yapılan danışmanlık, destek eğitim ortamlarında

sunulan hizmetler olarak açıklanmaktadır. Kaynaştırma uygulamasında bir takım yöntemlerin gerçekleştirilmesi bazı öğrenciler için yararlı olacaktır. İşitme yetersizliği bulunan kişilerin ders performanslarının değerlendirilebilmesi için eğitim materyalleri, araç ve gereçler, öğretim teknikleri ve yöntemleri, ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin gerçekleştirilmesi uygun olacağı belirtilmektedir. İşitme yetersizliği yaşayan bireyleri normal gelişim gösteren sınıflara gitmesinin doğal olacağı gibi sağlıklı bireylerinde talepleri doğrultusunda özel eğitim sınıflarında işitme yetersizliği bulunan bireylerle birlikte eğitim görebilir ve aynı sınıfa gidebilirler. İşitme yetersizliği bulunan öğrenciler için okul gerekli görürse hazırlık kursları veya sınıfları açabilir (MEB, 2006).

2.3.2. Kaynaştırma Uygulama Şekilleri

Kaynaştırma eğitimi hem yarı zamanlı hem de tam zamanlı olarak iki biçimde alınabilir. Yarı zamanlı eğitimler yetersizliği bulunan bireylerin normal bireylerle birlikte sınıf içinde veya sınıf dışındaki etkinliklerde kısıtlı bir süre için birlikte eğitime katılmaları biçiminde ifade edilmektedir. Yarı ve tam zamanlı eğitimleri düzenlerken bireyin performansın ve özel ihtiyaçların da dikkate alınması gerekmektedir (Engin ve diğerleri, 2014: 32).

2.3.2.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi

Özel eğitim hizmetlerine ilişkin yönetmelikte (madde 23/2-b), özel eğitim en temel vurgulamaya çalıştığı nokta yetersizliği bulunan bireylerin herhangi bir yetersizliği bulunmayan bireylerle aynı ortamda eğitim görmeleri ve aynı şartlarda ders almaları olarak belirtmektedir (MEB, 2010: 19). Tam zamanlı kaynaştırma eğitimi alan bireyler diğer normal bireylerle aynı öğrenim kademesine kayıt olmakta ve sınıftaki görevli öğretmenin verdiği eğitim ve görevlerden sorumlu tutulmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013: 77). Bugün ortaokul, ilkokul, yaygın öğretim ve orta öğretim düzeyindeki okullarda tam zamanlı özel eğitim uygulanmaktadır (Sart, vd., diğerleri, 2004: 2).

Tam zamanlı eğitim alan öğrencilerin verim sağlayabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması önemli bir unsurdur. Kaynaştırma sınıflarında özel eğitime muhtaç öğrenci sayısının ikiye geçmemesine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu

bağlamda düzenlenen kontenjanlarda ilkokullarda ve ortaokullarda 30, okul öncesi kurumlarında ise 14 sayılarını geçmemesine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Kaynaştırma eğitiminin yapıldığı okullarda her sınıfta özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenci sayısı en çok 2 olabilir. Bu okullardaki sınıf kontenjanlarının ise; okul öncesi kurumlarında 14, ilkokul ve ortaokullarda kurumlarında 30 öğrenciden fazla olmamasına dikkat edilmelidir (Özgür, 2011: 14-15).

2.3.2.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitiminde yarı zamanlı olarak eğitim alan öğrencilerin kayıtları özel öğretim sınıfı olarak belirtilen sınıflarda oluşturulmaktadır, özel eğitim uygulaması adı altında eğitim alan öğrencilerin başarı elde edebileceği bir ders var ise de bu dersi kaynaştırma eğitimi için dâhil olduğu sınıfta almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013: 78). Uygulamaya alınan bu yöntem çok fazla tercih edilen ya da yaygın olarak görülen bir uygulama olmasa da öğrenciler açısından oldukça yararlı bir yöntem olarak görülmektedir. Kaynaştırma sınıflarındaki yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin akademik başarının yanında yaşam içerisinde de sosyal çevresiyle olan etkileşimine destek vermek de önemlidir ve buna yönelik uygulamaların yapılması amaçlanır. Böylece bu uygulama ile beraber yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin sosyal yaşamlarına da destek olduğu söylenmektedir (Özgür, 2011: 16). Nitekim literatürde yer alan çalışmalarda da yarı zamanlı kaynaştırma eğitiminin sosyal beceri gelişimini desteklediğini göstermektedir (Demirezen ve Akhan, 2016: 1208).

Ülkemizde kaynaştırma eğitime yönelik uygulamalar Özel Eğitim Hizmetleri ile 573 sayılı KHK yönetmeliğine göre yürütülmektedir (Özgür, 2011: 16). Bu düzenleme ile özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin akranları ile birlikte aynı sınıfta ders almaları, sosyal etkinliklere katılması, destek eğitimi, kaynak oda, rehberlik servisi ve gerekli bütün eğitimleri doğru şekilde alması için gerekli olan bütün düzenlemelerin yapılmasını sağlar ve bu düzenlemeler için gerekli olan tüm hususları teminat altına almıştır (Sart ve diğerleri 2004: 2). Zorunlu eğitim yaşı gelen özel eğitime muhtaç bireylerin ortaokul ve ilkokul kademesinde eğitimlerine devam edebilecek olanların özel eğitim sınıflarına kayıt olarak eğitim yaşamına dâhil edilir.

Bu sınıflara kayıt yaptıran özel eğitime gereksinim duyan bireyler kişisel özelliklerine yönelik planlanmış olan programlar (BEP) çerçevesinde eğitim alırlar. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik düzenlenen özel eğitim sınıflarının kontenjanları sınırlandırılmıştır. Ortaokul ve ilkokul sınıfları 10, okul öncesi sınıfları 10, yaygın ve orta öğretim sınıfları ise 15 öğrenci olarak düzenlenmiştir. Bunu yanında otistik çocuklara yönelik açılan özel eğitim sınıflarındaki kontenjanlar 4 birey olacak şekilde belirtilmiştir. Yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi verilen öğrenciler bir sınıfta en fazla iki yetersizlikten etkilenmiş öğrenci olacak biçimde verilebilir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010: 19).

Yarı zamanlı olarak verilen kaynaştırma eğitimi aşağıda yer alan husus ve maddeler kapsamında sürdürülmektedir;

1. Kaynaştırma sınıflarında eğitim alan yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin eş güdümlü zamanla kaynaştırma eğitimlerinin verildiği sınıflarda yapılan etkinliklere dâhil edilmesi için rehberlik ve araştırma merkezleri, kaynak oda ve özel eğitim kurumundan destek alınması için gereken bütün süreci düzenlemelidir.
2. Özel eğitim kurumlarında kayıt edilmiş öğrencilerin kaynaştırma eğitiminin verildiği sınıfta aktivitelere dâhil olabilmesi için gerekli bütün tedbirler alınmalıdır.

Fiziksel ve görevliler koşullar açısından uygun görülen özel eğitim okullarında çevrede yer alan öğrencilerin bütün programlardan verimli bir şekilde yararlanması için destek sağlanır.

Öğrenciler içerisinde birden fazla yetersizliği bulunan bireylerin, gündüzlü olarak açılan özel eğitim sınıfında, eğitim materyali kullanılarak ve özel araç ve gereçlerle gelişimsel eğitim programlarının kişiselleştirilmesi ile gerçekleştirilmesi ve sosyal etkileşimin meydana getirilmesi için gerekli görülen tedbirler alınır. Mevcut olan bu sınıfların kontenjanları altı öğrenci olacak şekilde ayarlanır. Bu sınıflarda iki öğretmen görevlendirilir. Öğrencilerin değerlendirilmeye alınmasında, kişiselleştirilmiş olan eğitim planlamaları belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi ile dikkate alınır (Özgür, 2015: 16-17).

Öğrencilerin birden fazla bir yetersizliği mevcut ise; bu bireyler içinde özel eğitim dersleri planlanıp gündüz eğitimiyle gerekli metot ve araç gereçlerle bireyin gelişimine destek olmaya yönelik uygulamaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Verilen bu eğitimin bireyin kişisel özellikleri ve farklılıkları dikkate alınarak programlanmalı ve gerçekleştirilmelidir. Bununla birlikte bireyin sosyalleşmesine ilişkin gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir ve mevcut olan bu sınıflarda iki öğretmen bulunmaktadır. Sınıfın mevcudu ise altı kişi olarak sınırlandırılır. Verilen eğitimlerin değerlendirilmesi öğrencilerin bireysel olarak programlanan hedefleri doğrultusunda gerçekleştirilmesine dikkat edilmektedir (Özgür, 2011: 16-17).

2.3.2.3. Çapraz Kaynaştırma Eğitimi

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (Madde 23/2-j)'ye göre, ortaokul ve ilkokul programlarının gerçekleştiren ve kaynaştırma eğitimi veren kurumlarda eğitim iki çeşit olarak gerçekleştirilebilir. Bunlardan birincisi bir takım yetersizliği olan bireylerin yetersizliği olmayan bireyler ile aynı sınıf ortamında eğitim almasıdır. İkincisi ise yetersizliği olmayan bireyler ile ayrı sınıf ortamının oluşturulması biçiminde belirtilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010: 20). Normal gelişim gösteren ve bir yetersizliği bulunmayan çocuklar da istekleri doğrultusunda yakın çevrelerinde bulunan özel eğitim veren okullarda özel eğitim sınıflarında eğitim görebilirler. Özellikle okul öncesi dönem yapılması daha yararlı görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013: 78). Yukarıda bahsedilen bu sınıfların kontenjanları özel eğitime muhtaç bireyler için 14, özel eğitim sınıfları için 5 kişi olacak şekilde belirlenmiştir. (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010: 20).

2.3.3. Kaynaştırma Uygulamasının Yasal Dayanakları

Özel eğitime gereksinim duyan çocukların, normal gelişim gösteren akranları ile aynı okul ve sınıfta eğitim almaları mümkün olduğu gibi, kendisi gibi özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim gördüğü okulda ve sınıfta eğitim alabilir. Özel eğitime gereksinim duyan bireyler ile normal gelişim gösteren bireylerin aynı okulda aynı şartlar da eğitim alması günümüzde herkes tarafından kabul edilen ve desteklenen bir durum haline gelmiştir. Her bireyin eğitim alma hakkının bulunduğu ana yasalarımız ile belirtilmektedir böylece bireylerin diğer akranları ile aynı sınıfta

eğitim almalarının onların en temel haklarından olduğu ve bu durumun benimsendiği böylece kaynaştırma eğitiminin daha sağlıklı bir eğitim türü olduğu söylenebilir (Demir ve Açar, 2010: 752).

Bu çerçevede Türkiye’de özel eğitime ilişkin bazı yasal düzenlemeler yapılarak uygulamanın sağlıklı hale gelmesi sağlanmıştır. 5378 sayılı Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un “Eğitim ve Öğretim” başlıklı 15’inci maddesinde; “Hiçbir gerekçeyle yetersizlikten etkilenmiş bireylerin eğitim alması engellenemez”. Yetersizliği olan yetişkinlere, gençlere ve çocuklara farklılıkları ve özel durumları göz önünde tutularak ortak alanda ve sağlıklı diğer bireylerle eşit şartlarda eğitim ve öğretim alması imkânı verilir. Bu eğitimden görevli ve sorumlu olan bütün personellerin uygulama aşamasında hiçbir soru işaretine yer vermeden gerçekleştirilmesini kapsayan hükümleri barındırır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010: 21-22).

Türkiye’de de 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de özel eğitim faaliyetleri içerisinde yer alan kaynaştırma eğitime ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, bu kararnamede eğitim konusundaki performansı göz önünde bulundurularak içerik, amaç ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılmak koşuluyla yetersizlikten etkilenmiş kendi akranları ile eğitilmelerine öncelik verileceği ifade edilmiştir (Özgür, 2008: 5).

Ülkemizde 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile özel eğitim uygulamalarında yeni bir örgütlenme meydana gelmiştir. Önceden özel eğitim kurumları merkezli olan eğitim uygulaması zamanla bireyleri topluma dâhil etmeyi amaçlayan yaklaşım olarak değişmiştir. 573 sayılı kanunun 12. Maddesinde özel gereksinimli bireylere verilen eğitimlerin planlamaları bireyin kendi farklılıklarına göre programlanması ve teknik yöntemlerin bu doğrultuda uygulanması ifadesi yerini almıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010: 22).

Özel eğitime muhtaç olan çocukların ayrı sınıflarda mı yoksa aynı sınıf ortamında mı eğitimlerini almaları gerektiği konusu yıllardır araştırmacılar ve veliler tarafından çok fazla tartışılan bir konu haline gelmiştir. Bugün yaygın eğitimin kabul edilmesiyle bu öğrencilerin akranları ile aynı sınıfta öğrenim görmeleri ve

kaynaştırma eğitimi adı altında toplum kazandırılmaları konusunda ısrarcı olmaktadır. İnsan hakları bakımından da duruma bakmak gerekirse farklı nitelikteki bireyler ile ortak unsurlar göz önünde bulundurulması gerektiği ve buna göre yaşanması konusunda öngörü sunduğu bilinmektedir. Ayrıca anayasamızda da yer aldığı gibi hiçbir birey eğitim ve öğretim haklarından mahrum edilemez hükmü yer almaktadır. Bu hükmün 42. Maddesinde bireylerin eğitimlerinde imkân ve fırsat eşitliği aynıdır ibaresi bahsedilen kaynaştırma eğitiminin anlatılmak istenilen özüdür (Demir ve Açar, 2010: 752).

İnsan haklarının dünya bildirgesinde bulunan her insanın eğitim alma hakkı bulunmaktadır ilkesiyle eğitim içerisinde her birey aynı şart, imkân ve fırsatlara sahiptir. Bahsedilen bu yasa kanunen de koruma altına alınmış bireylerin eğitim özgürlüğü fırsatı verilmiştir. Evrensel olarak kabul edilen bu temel ilke özel eğitime gereksinim duyan bireylerin diğer normal bireyle ile aynı kurum içinde ve aynı şartlarda eğitim alma hakkını ortaya koymuş, kurum içerisinde bütün fırsatlardan eşit yararlanma ve aynı görevlerden sorumlu tutulması gerektiği de belirtilmiştir. Bu açıdan kaynaştırma eğitimi bireyler için değerli bir yer edinmektedir (Bayar ve diğerleri, 2015: 178).

Yukarıdan bahsedilenlerden anlaşılacağı gibi yetersizliği bulunan bireylere yönelik uygulanan kaynaştırma eğitimi yasal değişikliklerle belirli bir hal almış ve bir standartta sürdürülmektedir. Fakat bazı durumlarda bu yasal düzenlemeler de yetersiz kalabilmektedir. Bazı faktörlerin uygulamanın başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için doğru bir biçimde uygulanması gerekmektedir. Kaynaştırma eğitimi etkileyen bu unsurlar ise; okul personeller, öğretmenler, veliler, normal öğrencilerin nitelikleri, kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özellikleri, sınıfın fiziksel düzenlenmesi, kurum idaresi, eğitim ve öğretim planlanmaları ve yöneticiler gibi unsurlar yer almaktadır (Özdemir, 2010).

2.4. Destek Eğitim Uygulamaları

Kaynaştırma eğitimi sadece kaynaştırma öğrencisinin normal eğitim sınıflarında ders almasından ibaret değildir. Kaynaştırma öğrencilerinin gerekli olduğu hallerde kaynaştırma sınıfının dışında da destek eğitim alması söz konusudur.

Kaynaştırma eğitiminin başarıya ulaşması da gerekli olduğu durumlarda kaynaştırma öğrencisine destek eğitim hizmeti verilmesine bağlıdır. Kaynaştırma eğitimi kapsamında verilen destek hizmetleri destek eğitim odası, sınıf içi yardım ve özel eğitim danışmanlığı olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Batu, 2000: 36). Kaynaştırma eğitimi söz konusu olduğu zaman destek eğitim uygulamalarının önemi yadsınamaz bir gerçek olarak nitelendirilmektedir (Batu ve Topsakal, 2003: 19).

Destek eğitim hizmetleri içerisinde yer alan diğer bir uygulama destek eğitim odasında verilen eğitimdir. Destek eğitim hizmetleri öğrencilerin kaynaştırma sınıfı dışında ayrı olarak tasarlanmış sınıflarda ders almalarını ifade etmekte olup, destek eğiti sadece destek eğitim odası sayesinde başarılı olabilecek öğrencilere verilmektedir (Batu, 2000: 36). Destek eğitim odaları yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin kendilerine sunulan eğitim hizmetlerinden en üst seviyede yararlanabilmeleri için özel araç-gereçler sağlanarak oluşturulan bir eğitim ortamıdır. Kaynaştırma öğrencisi olan okullarda destek eğitim odası açılması kanuni olarak zorunludur. Destek eğitim odasından farklı yetersizlik türlerine sahip özel gereksinimli öğrencilerin yanında üstün yetenekli öğrenciler de faydalanabilmektedir (Tütak, 2018: 1).

Sınıf içi yardımda öğretmenler ilk olarak kaynaştırma öğrencisinin performansını belirlemekte ve öğrenciye özel eğitim programı hazırlamaktadır. Sınıf içi yardım destek eğitim hizmetleri içerisinde önemli bir yere sahiptir. Sınıf içi yardımın verimli bir biçimde uygulanması kaynaştırma eğitiminin de başarısını arttırmaktadır (Karaca, 2018: 6-13). Öğretmenler sınıf yönetiminin başında yer alan bireyler oldukları için öğretmenlerin sınıf içi yardım konusunda bilgi sahibi olmaları sınıf içi yardım uygulamalarının başarılı olmasında oldukça önemlidir (Batu, 2000: 37). Kaynaştırma eğitimi kapsamında destek eğitimi yaygın olarak uygulanmakta olup, literatürde yer alan araştırma bulguları da sınıf içi yardımın yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir (Cankaya, 2010: 50).

Destek hizmetlerinden bir diğeri olan özel eğitim danışmanlığında bu konuda uzman bir öğretmenin kaynaştırma öğrencisine danışmanlık yapması ve elde ettiği bilgileri sınıf öğretmenine iletmesi söz konusudur. Danışmanlık hizmeti özel eğitim

odalarında ya da rehber öğretmen odasında verilebileceği gibi öğretmen ve öğrencinin rahatsız edilmeyeceği bir ortamda da verilebilmektedir. Özel eğitim danışmanlığı ile hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için danışmanın görev, rol ve sorumluluklarının iyi belirlenmesi gerekmektedir (Batu ve Topsakal, 2003: 21).

Demir ve Avcu'ya (2018: 158) göre, destek eğitim odaları, eğitimleri süresince desteklenmesi gerekli olan bireyler için hazırlanan bir eğitim hizmeti olarak bilinmektedir. Kurum ve okullarda, yaşlıları ile birlikte eğitim alan öğrencilerin özel yetenekli öğrenciler için özel materyallerden oluşan araç-gereçler sağlanarak sunulan özel eğitim desteği literatürde destek eğitim hizmeti şeklinde tanımlanmaktadır

Destek eğitim öğrencilerin gelişimsel ve akademik ilerlemelerinin sağlanması hem disiplin açısından hem de BEP takibi açısından kazanç olacaktır (Duran, 2012: Tunalı-Erkan' a (2018: 2) göre destek eğitim hizmetleri okul paydaşları açısından birçok yararı bulunduğu için özellikle kaynaştırma eğitimi sürecinde destek eğitim hizmetlerinden yararlanılması önerilmektedir).

Destek eğitim odası, eğitiminde amaç kaynaştırma öğrencisinin gereksinim duyduğu alan veya alanlarda destek sağlayarak öğrencinin o dersle ilgili olarak başarabileceği en üst düzeye gelmesini sağlamaktır. Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere rehberli araştırma merkezinde görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir (Duran, 2012: 2).

2.5. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Köse (2018) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüş ve düşüncelerinin bazı demografik değişkenler ışığında incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Elazığ ilinde bulunan ilkokul ve ortaokullarda görevli toplam 258 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmen görüşlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin sınıf düzenlerini bozduğu, bu nedenle farklı sınıflarda öğrenim görmeleri gerektiği, yaş grubu büyük olan

öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının olumsuz olduğu, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin sınıfından kaynaştırma öğrencisi bulunmayan öğretmenlere göre kaynaştırma eğitime daha olumlu baktıkları, bunun yanında sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki tutumlarının branş öğretmenlerinden daha olumsuz olduğu tespit edilmiştir.

Semiz (2018) tarafından yürütülen çalışmada sınıf öğretmeni ve öğrenci ailelerinin görüşlerine göre destek eğitim hizmetlerinin etkinliğinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya Bolu il merkezinde bulunan ve kaynaştırma eğitimi verilen 10 farklı okulda görev yapan 8 öğrenci velisi, 12 sınıf öğretmeni ve 14 destek eğitim odasında eğitim veren öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın sonunda destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlerin destek eğitim hizmetlerine yönelik mevzuat konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları, öğretmenlerin destek eğitim odasında öğrencilerin dikkatini bozan fiziksel unsurları ortadan kaldırdıkları, bunun yanında bireyselleştirilmiş eğitim programını uygulama aşamasında öğrencilerin devamsızlık yapmalarından kaynaklanan sıkıntılar yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin destek eğitim hizmetlerinde genellikle kaynak kitaplar ile ders kitaplarından faydalandıkları, öğretim sonunda ölçme ve değerlendirme yaptıkları gibi pekiştireç olarak da sözlü iletişimden yararlandıkları belirlenmiştir. Destek eğitim hizmetlerine okul yönetiminin farklı biçimlerde fayda sağlarken, öğrenci velilerinin destek eğitim hizmetlerine herhangi bir katkı sağlamadıkları bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin ise destek eğitim hizmetleri konusunda yasal mevzuata yönelik bilgileri rehber öğretmenler ile okul idaresinden aldıkları, destek eğitim odasında eğitim faaliyetlerini yürüten öğretmenler ile paralel çalıştıkları tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odasının fiziksel özelliklerini ve teknik donanımını yetersiz buldukları, destek eğitim odasında öğrenim gören öğrencilere basit sorular yönelttikleri ve öğrenme sürecinin sonunda herhangi bir ölçme değerlendirme yapmadıkları belirlenmiştir. Aynı çalışmada ailelerin de destek eğitim hizmeti veren öğretmenlere yardımcı olmaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kale ve Demir (2017) tarafından yürütülen çalışmada ilköğretim çağındaki bulunan çocuklarda destek eğitim hizmetlerinin matematik ve Türkçe ders başarıları

üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya ilkökulda öğrenim gören 20 kaynaştırma öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonunda destek eğitim hizmeti alan öğrencilerin Türkçe ve matematik ders başarılarında istatistiksel açıdan anlamlı bir artış meydana geldiği tespit edilmiş, elde edilen bulgulara göre ilkökulda kaynaştırma eğitiminin öğrenci başarısının arttırılmasında önemli bir role sahip olduğu belirtilmiştir.

Söğüt (2017) tarafından yürütülen araştırmada sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı ile kaynaştırma eğitimi hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya Milas, Marmaris, Ula, Yatağan, Kavaklıdere ve Menteşe ilçelerinde görev yapmakta olan 201 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutum ve görüşlerinin sahip oldukları demografik özelliklere göre bazı farklılıklar gösterdiği belirtilmiştir.

Çağlar (2017) tarafından okul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada destek eğitim hizmetlerinin incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya 18 öğretmen ve 5 okul yöneticisi olmak üzere 28 birey katılmıştır. Araştırma kapsamında destek eğitim hizmetlerine yönelik öğretmen ve yönetici görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonunda hem öğretmen hem de yönetici görüşlerine göre destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik yönden gelişimlerine katkı sağladığı, okulların destek eğitim hizmeti konusunda yetersiz olduğu, uygulamaların genellikle mevzuata uygun olmadığı ve mevzuatta yer almayan konularda okullar arasında uygulama farklılıkları görüldüğü, bunun yanında öğretmenlerin hem hizmet öncesinde hem de hizmet süresince destek eğitim hizmetleri ile ilgili ders almadıkları tespit edilmiştir.

Pemik (2017) tarafından yapılan çalışmada özel yetenekli öğrencilerin destek eğitim almaları konusundaki öğretmen ve yönetici görüşlerinin incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya 19 öğretmen ve 20 okul yöneticisi katılmıştır. Araştırmada gerek öğretmenlerin gerekse de okul yöneticilerinin üstün yetenekli çocukları keşfetme konusunda bazı zorluklar yaşadıkları, destek eğitimlerinin özel yetenekli

öğrencilerin gereksinimlerini karşılama noktasında yetersiz kaldığı, okul yönetiminin öğrencilere destek eğitiminde kullanılmak üzere yeterli ders materyali sağlamadığı, bu kapsamda destek eğitimden faydalanan öğrencilere nitelikli eğitim verilebilmesi için okullara gerekli materyal ve personel desteği sağlanması gerektiği bulgularına ulaşılmıştır.

Talas ve diğerleri (2016) tarafından yürütülen çalışmada Tokat ilinde bulunan okullarda destek eğitim odasında verilen eğitimlerin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmada hem nitel hem de nicel veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmen görüşlerine göre destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerinin giderek yaygınlaştığı, eğitimlerin öğretmenler tarafından kabul gören bir uygulama olduğu, buna karşılık öğretmenlerin destek eğitimi konusundaki yeterliklerinin düşük düzeyde olduğu ve destek eğitim verilen sınıfların fiziksel olarak yetersiz bulunduğu tespit edilmiştir.

Deniz (2018) tarafından yürütülen çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşlerinin meta-analiz yöntemi ile incelenmesi amaçlanmış, çalışma kapsamında öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan 33 lisansüstü tez çalışması incelenmiştir. Araştırmada öğretmenlerin genellikle kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, kaynaştırma eğitimine katılan öğrencilerin normal eğitim sınıflarına entegre etme noktasında bazı sorunlar yaşadıkları, öğretmenlerin çoğunluğunun eğitim sürecinde bireyselleştirilmiş eğitim programını uygulamadığı, kaynaştırma eğitiminde ölçme ve değerlendirme süreçlerini düzgün bir biçimde uygulamaya çalışan öğretmen sayısının düşük olduğu, öğretmenlerin çoğunluğunun materyal düzenleme konusunda yetersiz olduğu belirlenmiştir. Aynı araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde işbirliği yaptıkları paydaşların başında genel eğitim öğretmenleri, okul yönetimleri, rehberlik araştırma merkezleri, rehber öğretmenler ile psikolojik danışmanlar ve öğrenci ailelerinin geldiği rapor edilmiştir.

Koçyiğit (2015) tarafından yürütülen ve ana sınıfların gerçekleştirilen çalışmada sınıf öğretmeni, rehber öğretmen ve ailelerin görüşlerine göre kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 11 kaynaştırma

öğrencisi velisi, 11 normal gelişim gösteren öğrenci velisi, 11 sınıf öğretmeni ve 11 rehber öğretmen katılmıştır. Yapılan çalışmanın sonunda sınıf öğretmeni ile rehber öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik hazırlıklar yaptıkları, kaynaştırma eğitiminde bazı sorunlar yaşandığı ve yaşanan sorunların eğitim ortamından, öğretmenlerden, yöneticilerden, öğrencilerden ve ailelerden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Araştırmada rehber öğretmenlerin ebeveynlerden kaynaklanan sorunların çözümünde okul yöneticileri ve doktorlardan destek aldıkları belirlenmiştir.

Aydın (2015) tarafından ilkokullarda yürütülen çalışmada zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere uygulanan destek eğitime yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Bursa ilinde bulunan 3 ilkokulda destek eğitimi veren 10 öğretmen katılmıştır. Araştırma sürecinde öğretmenlerin destek eğitimlere ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanarak elde edilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin görüşlerine göre destek eğitim odalarını yeterli büyüklükte olduğu, ancak odalarda ses yalıtımının bulunmadığı, bunun yanında öğrencilere verilen eğitimlerde kullanılan ders ekipmanlarının öğrencilerin yaşlarına, performanslarına ve yeterliklerine uygun olmadığı bulunmuştur. Öğretmen görüşlerine göre destek eğitim dersleri müfredatta yer alan ders saatleri içinde yapıldığı, ancak ders saatlerinin yetersiz olduğu, öğrencilerin genel olarak destek eğitime yönelik olumlu tutuma sahip olduğu, destek eğitim ile öğrencilerin hem davranışsal becerilerinin hem de özgüven ve dil becerilerinin geliştiği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin destek eğitim odasında verilen eğitimler hakkındaki bilgileri ilgili sınıf öğretmeni, öğrenci velisi ve okul yönetimlerine yazılı olarak değil sözlü olarak bildirdikleri, öğretmenlerin destek eğitimin değerlendirilmesi ve destek eğitimin daha verimli hale getirilmesi konularında yeterli bilgi düzeyinde olmadıkları bulunmuştur.

Datta (2015) tarafından yürütülen çalışmada destek eğitimlerin öğrencilerde problem çözme becerisini, aile yaşamlarını, sosyal gelişimlerini ve akademik başarılarını etkileme durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin aile hayatları ve problem çözme becerileri

üzerinde yeterli düzeyde katkı sağlayamadığı, buna karşılık öğrencilerin akademik başarılarını arttırmaya yardımcı olduğu tespit edilmiştir.

Al-Zoubii ve Rahman (2012) tarafından yürütülen çalışmada destek verilen eğitimin zihinsel yetersizlikten etkilenmiş kaynaştırma öğrencilerinin matematik ders başarıları üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya 60 öğrenci dahil edilmiş, öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak iki gruba ayrılmış, deney grubunda bulunan öğrenciler mevcut ders programına ek olarak destek eğitim odasında eğitime dahil edilmiş, kontrol grubunda bulunan öğrenciler ise mevcut kaynaştırma sınıflarında öğrenim görmeye devam etmiştir. Çalışmanın sonunda kontrol grubunda yer alan kaynaştırma öğrencileri ile kıyaslandığı zaman destek eğitim alan öğrencilerin ders başarılarının daha fazla arttığı tespit edilmiştir.

Ünal (2008) tarafından yürütülen çalışmada zihinsel yetersizlikten etkilenmiş bireylerde destek eğitimin etkinliğinin incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya saat okuma becerisi konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olmayan ve okuma hızları dakikada 40 kelimenin altında bulunan 5 ilkokul öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonunda uygulanan destek eğitimi sonrasında öğrencilerin saat okuma becerilerinin geliştiği, bunun yanında dakikada okudukları kelime sayısında artış meydana geldiği rapor edilmiştir.

Asiltürk (2011) tarafından yürütülen ve zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocuklara kaynaştırma eğitimi veren öğretmenler üzerinde gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, bunun yanında öğretmenlerin zihinsel yetersizliklerde kaynaştırma eğitime yönelik düşüncelerinin bazı demografik değişkenler ışığında incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2009-2010 eğitim ve öğretim yılında Erzurum ilinde bulunan ve özel eğitim alanında hizmet veren kurumlarda görev yapmakta olan 40 özel eğitim öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin olumlu olduğu, bireyselleştirilmiş eğitim programının hazırlanmasında hem öğrenci hem de velilerden görüş alındığı, derslerin yürütüldüğü sınıf ortamının yeterli teknik donanımlara sahip olduğu bulunmuştur. Demografik değişkenler kapsamında ele alındığında öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki

düşüncelerinin yaş gruplarına göre farklılaştığı, dolayısıyla öğretmenlerde kaynaştırma eğitime ilişkin düşünceler üzerinde yaş değişkeninin önemli bir belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kethley (2005) tarafından yürütülen araştırmada özel eğitim öğretmeni tarafından kaynaştırma öğrencilerine destek eğitim odasında uygulanan okuma ve etkili öğrenme derslerinin öğrencilerin okuma becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda destek eğitim verilen okuma eğitiminin öğrencilerin hızlı ve akıcı okuma becerilerini geliştirdiği, bunun yanında öğrencilerin okuduklarını çözümleme becerilerini geliştirdiği rapor edilmiştir.

Güven ve Uyanık-Balat (2006) tarafından yapılan araştırmada ilköğretimde görev yapmakta olan öğretmenler ile rehberlik araştırma merkezinde çalışan bireylerin kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya ilköğretimde görevli 138 rehber öğretmen ile rehberlik araştırma merkezinde çalışan 79 personel katılmıştır. Araştırmanın sonunda genel olarak çalışanları ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda ailelere yeterli düzeyde bilgi vermedikleri, rehber öğretmenler ile rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının kaynaştırma öğrencileri konusunda okul yöneticileri ve sınıf öğretmenlerine de yeterli düzeyde bilgi vermedikleri, bunun yanında rehber öğretmenler ile rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının kaynaştırma öğrencilerini ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Bentum ve Aaron (2003) tarafından yapılan araştırmada kaynaştırma öğrencilerine verilen destek eğitimin okuma becerisi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya 64 öğrenme güçlüğü olan öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda öğrencilere uygulanan destek eğitimin okuma becerisini geliştirme noktasında yetersiz kaldığı ve eğitim sonunda öğrencilerin okuma becerilerinde anlamlı gelişim gözlenmediği rapor edilmiştir.

Sünbül ve Sargın (2002) tarafından yürütülen ve okul öncesi öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki düşünce ve tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Konya ilinde millî eğitime bağlı anaokullarında görev yapan öğretmenlerin katıldığı çalışmanın sonunda

öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutum ve düşüncelerinin genel anlamda olumlu olduğu tespit edilmiş, bunun yanında öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki düşüncelerinin öğrencilerin yetersizlik türlerine göre bazı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Kaynaştırma eğitimine devam eden işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitim veren öğretmenlerin görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmada literatürde gerek eğitim bilimleri gerekse de sosyal bilimler alanlarında yaygın olarak kullanılan betimsel çalışma yöntemlerinden olan “Tarama Modeli” kullanılmıştır. Tarama modeline göre gerçekleştirilen çalışmalarda araştırmacılar öncelikli olarak konuya ilişkin denenceler (hipotezler) ya da alt problemler geliştirmekte, daha sonra literatürde uygun bir biçimde oluşturulmuş anket ya da ölçekler ile alt problemleri test etmektedirler. Bunun yanında tarama modeline göre yürütülen çalışmalar örneklem ya da araştırma gruplarının konuya ilişkin görüşlerinin bazı demografik özelliklere göre (cinsiyet, mesleki kıdem, yaş, medeni durum vb.) incelenmesinde de yaygın olarak kullanılmaktadır (Can, 2014).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmaya Isparta ilinde işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitimi veren ilkokul ve ortaokulda görev yapan 16 erkek ve 19 kadın olmak üzere toplam 35 öğretmen katılmıştır.

Tablo 1. Öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

		f	%
Cinsiyet	Kadın	19	54,3
	Erkek	16	45,7
Görev yapılan öğretim kademesi	İlkokul	19	54,3
	Ortaokul	16	45,7
	Eğitim Fakültesi	32	91,4
Mezun olunan fakülte türü	Fen-Edebiyat Fakültesi	2	5,7
	İlahiyat Fakültesi	1	2,9
Mezun olunan bölüm türü	Sınıf Öğretmenliği	7	20,0
	Türkçe Öğretmenliği	6	17,1
	Matematik Öğretmenliği	6	17,1
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	3	8,6
	Coğrafya Öğretmenliği	1	2,9
	Tarih Öğretmenliği	1	2,9
	İngilizce Öğretmenliği	1	2,9
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği	1	2,9
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	3	8,6
	Özel Eğitim	2	5,7
	İşletme	1	2,9
	Fizik	1	2,9
	Felsefe	1	2,9
	Fen Bilgisi	1	2,9
Mesleki kıdem	1-5 Yıl	5	14,3
	6-10 Yıl	7	20,0
	11-15 Yıl	10	28,6
	16-20 Yıl	9	25,7
	21 ve Üzeri Yıl	4	11,4

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %54,3'ünün kadın, %45,7'sinin ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Öğretmenlerin %54,3'ü ilkokulda öğretmenlik yaparken, %45,7'si ortaokulda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin %91,4'ü eğitim fakültesi mezunu, %5,7'si fen-edebiyat fakültesi mezunu, 2,9'u ilahiyat fakültesi mezunudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu sınıf öğretmeni (%20), Türkçe öğretmeni (%17,1) ve matematik öğretmenidir (%17,1). Öğretmenlerin %14,3'ünün mesleki kıdemi 1-5 yıl, %20'sinin

6-10 yıl, %28,6'sının 11-15 yıl, %25,7'sinin 16-20 yıl, %11,4'ünün 21 ve üzeri yıldır.

Tablo 2. Öğretmenlerin idari görevleri olması durumuna ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımlar

		f	%
Okulda özel eğitim öğretmeni var mı	Evet	5	14,3
	Hayır	30	85,7
İdari görevi var mı	Evet	4	11,4
	Hayır	31	88,6
İdari görev türü	Müdür yardımcısı	3	75,0
	Müdür	1	25,0
Destek eğitimi odasında görevlendirmeye etki eden etmen	Okul yönetimi görevlendirdi	13	37,1
	Kendim istedim	15	42,9
	Ekonomik nedenler	6	17,1
	Diğer	1	2,9

Öğretmenlerin %14,3'ünün çalıştıkları okulda özel eğitim öğretmeni bulunmaktadır. Öğretmenlerin %11,4'ünün idari görevi vardır ve idari görevi olanların %75'i müdür yardımcısı, %25'i ise müdürdür. Öğretmenlerin %37,1'i destek eğitimi odasında görevlendirilmelerinde okul yönetiminin etkisi olduğunu ifade ederken, %42,9'u kendisinin istediğini, %17,1'inin ekonomik nedenlerle görev aldığını, %2,9'unun ise diğer nedenlerle görev aldığı ifade etmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından yapılan alan yazın taraması ve işitme yetersizliğinden etkilenmiş çocuklar ile çalışmış uzman araştırmacıların görüşleri doğrultusunda araştırmacı ve danışman hoca tarafından 5'li likert tipinde 35 sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde katılımcılara ilişkin demografik bilgileri içeren betimsel bilgilere yönelik 22 soru, ikinci bölümde ise araştırmaya katılan işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlerin destek eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik 35 soru yer almaktadır. Anket sorularından ilk 5 soru mevzuat ile, 6-8. sorular bireyselleştirilmiş eğitim programı ile, 9-15. sorular ölçme değerlendirme ile, 16-22. sorular yöntem teknik ile 23-27. sorular aile ile, 28-35. sorunlar işbirliği ile ilgilidir. Anket araştırmaya katılan

öğretmenlere uygulatılmadan önce, anketin güvenirlik katsayısını belirlemek amacıyla pilot çalışma yapılarak, anket otuz öğretmene uygulatılmıştır. Elde edilen veriler istatistik programında analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre anketin güvenirlik katsayısı 0.822 olarak hesaplanmıştır. Veri toplama sürecinde kullanılan anket Ek-1’de sunulmuştur.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlerle araştırmacı yüz yüze görüşme yaparak, öğretmenlere çalışma ve uygulanacak anket hakkında detaylı olarak bilgi vermiştir. Öğretmenler bilgilendirildikten sonra, *öğretmenlerin destek eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik* anket araştırmacının da bulunduğu ortamda öğretmenlere doldurtulmuştur. Anketin tüm öğretmenlere aynı ortam ve saatte doldurtulmasına özen gösterilmiştir. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından analiz edilmek amacıyla spss istatistik programına aktararak kayıt altına alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın istatistiksel analiz aşamasında SPSS 22.0 programından yararlanılmıştır. Veri toplama sürecinde işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlere uygulanan ankette yer alan sorulara ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar frekans (f) ve yüzde (%) olarak verilmiştir.

BÖLÜM: IV BULGULAR

Bu araştırmada amaç, işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlerin destek eğitime ilişkin görüşlerini almaktır. Anket aracılığıyla elde edilen verilerin analiz edilmesiyle oluşturulan tablolar araştırmanın bulgularını oluşturan bu bölümde yer almaktadır.

Tablo 3. Öğrencilerin yetersizlik türlerine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

		f	%
Yetersizlik türü	İşitme	13	37,1
	Zihin	2	5,7
	İşitme + zihin	14	40,0
	İşitme + otizm spektrum	6	17,1
İşitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilerle iletişim yolu	Sözel dil kullanarak	28	80,0
	İşaret dili kullanarak	6	17,1
	Diğer	1	2,9
Öğrenci cihaz kullanıyor mu	Evet	30	85,7
	Hayır	5	14,3
Öğrencinin kullandığı cihaz	Koklear implant	12	40,0
	İşitme cihazı	17	56,7
	Orta kulak implantı	1	3,3

Öğretmenlerin eğitim verdikleri öğrencilerin %37,1'i işitme yetersizliğine, %5,7'si zihinsel yetersizliğine, %40'ı işitme + zihinsel yetersizliğine, %17,1'i işitme + otizm spektruma sahiptir. Öğretmenlerin %80'i işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilerle sözel dil kullanarak iletişim kurarken, %17,1'i işaret dilini kullanarak iletişim kurmakta ve %2,9'u diğer şekilde iletişim kurmaktadır. Öğrencilerin %85,7'si cihaz kullanmakta ve cihaz kullananları %40'ı koklear implant, %56,7'si işitme cihazı, %3,3'ü ise orta kulak implantı kullanmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin verdikleri destek eğitimine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

		f	%
Destek eğitime başlama ve bitiş tarihleri	Eylül - Haziran	24	68,6
	Ekim - Mayıs	5	14,3
	Ekim - Haziran	6	17,1
Destek eğitimi verilen dersler	Türkçe	12	34,3
	Matematik	5	14,3
	Fen bilimleri	4	11,4
	Türkçe + matematik	7	20,0
	Türkçe + matematik + fen bilimleri	1	2,9
	Diğer	6	17,1
		6	17,1
Destek eğitimi verilen saat	2	12	34,3
	4	9	25,7
	6	7	20,0
	8	7	20,0
Destek eğitime bir derste katılan öğrenci sayısı	1	20	57,1
	2	9	25,7
	3	4	11,4
	5	1	2,9
	8	1	2,9
		1	2,9
Destek eğitim odasından kaç yıldır yararlanıyor	1	14	40,0
	2	17	48,6
	3	4	11,4

Öğretmenlerin %68,6'sı Eylül – Haziran döneminde destek eğitimine başlarken, %14,3'ü Ekim – Mayıs döneminde, %17,1'i Ekim – Haziran döneminde destek eğitimine başlamaktadır. Öğretmenlerin %34,3'ü Türkçe destek eğitimi veriyorken, %14,3'ü matematik, %11,4'ü fen bilimleri, %20'si Türkçe + matematik, %2,9'u Türkçe + matematik + fen bilimleri, %17,1'i diğer alanlarda destek eğitimi vermektedir. Öğretmenlerin %34,3'ü 2 saat destek eğitimi verirken, %25,7'si 4 saat, %20'si 6 saat, %20'si 8 saat destek eğitimi vermekte, öğretmenlerin %57,1'inin destek eğitimine bir derste 1 öğrenci katılıyorken, %25,7'sinin dersine 2 öğrenci katılmakta, %11,4'ünün dersine 3 öğrenci katılmakta, %2,9'unun dersine 5 öğrenci katılmakta ve %2,9'unun dersine 8 öğrenci katılmaktadır. Öğretmenlerin %40'ı 1 yıldır destek eğitimi odasını kullanıyorken, %48,6'sı 2 yıldır kullanmakta ve %11,4'ü 3 yıldır kullanmaktadır.

Tablo 5. Öğretmenlerin özel eğitimle ilgili ders / kurs / seminer alma durumlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımlar

		f	%
Özel eğitimle ilgili lisansta ders aldı mı	Evet	16	45,7
	Hayır	19	54,3
Özel eğitimle ilgili kurs / seminer	Evet	23	65,7
	Hayır	12	34,3
Kurs / seminer konusu	Özel Eğitim	6	26,1
	Destek Eğitimi	4	17,4
	Hizmet içi Eğitim	1	4,3
	Kaynaştırma Eğitimi	11	47,8
	Farkındalık Eğitimi	1	4,3

Öğretmenlerin %45,7'si özel eğitimle ilgili lisansta ders alı, %54,3'ü almamıştır. Öğretmenlerin %65,7'si özel eğitimle ilgili kurs / seminer almış ve bu öğretmenlerin %26,1'i özel eğitim konulu kurs / seminer almış, %17,4'ü destek eğitim konulu kurs / seminer almış, %4,3'ü hizmet içi eğitim almış, %47,8'i kaynaştırma eğitimi konulu kurs / seminer almış ve %4,3'ü farkındalık eğitimi konulu kurs / seminer almıştır.

Tablo 6. Öğretmenlerin mevzuat konusundaki yanıtlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitimi özel eğitim ile ilgili mevzuat, kılavuz ve yayınları incelerim	9	25,7	18	51,4	7	20,0	1	2,9	-	-
Destek eğitim odasında kullandığımız materyaller işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimiz için uygundur	-	-	6	17,1	5	14,3	18	51,4	6	17,1
Destek eğitimi ilgili mevzuatı yeterlidir	3	8,6	16	45,7	8	22,9	6	17,1	2	5,7
Destek eğitimi ilgili kılavuzu yeterlidir	3	8,6	8	22,9	8	22,9	8	22,9	8	22,9
Destek eğitim odası uygulaması gereklidir	9	25,7	11	22,9	8	22,9	2	5,7	5	14,3
Kurumunuzda destek eğitim için yeterli materyal vardır	3	8,6	1	2,9	6	17,1	21	60,0	4	11,4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %25,7'si mevzuatları tamamen incelerken, %51,4'ü büyük oranda incelemektedir. Öğretmenlerin %17,1'i destek eğitimde kullanılan materyallerin işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için uygun olduğunu ifade ederken, %51,4'ü uygun olmadığını, %17,1'i ise hiç uygun olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %45,7'si destek eğitimi ile ilgili mevzuatı büyük oranda yeterli buluyorken, %22,7'si büyük oranda yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin, %22,9'u destek eğitimi ile ilgili kılavuzu büyük oranda yeterli buluyorken, %22,9'u destek eğitimi ile ilgili kılavuzu büyük oranda yeterli bulmamakta, %22,9'u destek eğitimi ile ilgili kılavuzu hiç yeterli bulmamaktadır. Öğretmenlerin %25,7'si destek eğitimi odası uygulamasını tamamen gerekli buluyorken, %31,4'ü büyük oranda gerekli bulmakta, %14,3'ü ise hiç gerekli bulmamaktadır. Öğretmenlerin %17,1'i kurumlarında destek eğitimi için gerekli materyallerin olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programları konusundaki yanıtlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitimi verdiğiniz öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken aileden bilgi alırım	7	20	19	54,3	4	11,4	5	14,3	-	-
Destek eğitimi verdiğiniz öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken sınıf öğretmeninden bilgi alırım	12	34,3	20	57,1	1	2,9	2	5,7	-	-
Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlarken rehber öğretmen destek verir	7	20	20	57,1	4	11,4	2	5,7	2	5,7
Destek eğitim odasında eğitim alan işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulaması zaman kaybına neden olur	-	-	8	22,9	9	25,7	14	40,0	4	11,4
Bireyselleştirilmiş eğitim programını destek eğitim odasında uygulamak zor olur	-	-	13	37,1	5	14,3	13	37,1	4	11,4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %20'si destek eğitimi verdikleri öğrencilerin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken aileden tamamen bilgi aldıklarını, %54,3'ü bilgi aldıklarını, %14,3'ü bilgi almadıklarını ifade etmektedir. Öğretmenlerin tamamına yakını destek eğitimi verdikleri öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken sınıf öğretmeninden bilgi aldıklarını ifade etmektedirler. %22,9'u destek eğitimi alan işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulanmasının zaman kaybına neden olduğunu düşünürken, %40'ı zaman kaybına neden olmadığını, %11,4'ü ise hiç zaman kaybına neden olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %20'si destek eğitim programını hazırlarken rehber öğretmenin tamamen destek verdiğini, %57,1'i destek verdiğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin %37,1'i bireyselleştirilmiş eğitim programını destek eğitimi uygulamanın zor olduğunu ifade ederken, %37,1'i zor olmadığını, %11,4'ü ise hiç zor olmadığını ifade etmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin ölçme konusundaki yanıtlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ölçme değerlendirmeyi, destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin özelliklerine göre yaparım	6	17,1	28	80	-	-	1	2,9	-	-
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin öğrenme düzeyine uygun ödevlendirme yaparım	18	51,4	17	48,6	-	-	-	-	-	-
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin gelişim düzeyine göre etkinlikler planlar ve uygulurum	20	57,1	15	42,9	-	-	-	-	-	-
Verdiğim eğitim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimin sınıf içerisindeki akademik başarısını etkiler	5	14,3	20	57,1	10	28,6	-	-	-	-
Öğrencimin bugüne kadar aldığı destek eğitimin ona bir katkısı olur	23	65,7	10	28,6	2	5,7	-	-	-	-
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrenci ile problem yaşarım	1	2,9	1	2,9	18	51,4	15	42,9	-	-

Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimle iletişim problemi yaşıyorum	9	25,7	1	2,9	16	45,7	9	25,7	-
--	---	------	---	-----	----	------	---	------	---

Öğretmenlerin tamamına yakını ölçme değerlendirmeyi, destek eğitim odasında destek eğitimi verdiği öğrencin özelliklerine göre yapmakta, destek eğitimi verdiği öğrencilerin öğrenme düzeyine uygun ödevlendirme yapmakta ve destek eğitimi verdiği öğrencilerin gelişim düzeyine göre etkinlikler planlamakta ve uygulamaktadır. Öğretmenlerin %14,3'ü verdiği eğitimin işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencinin sınıf içerisindeki akademik başarısını tamamen etkilediğini düşünürken, %57,1'i etkilediğini düşünmekte ve %28,6'sı bu konuda fikrinin olmadığını belirtmekte, öğretmenlerin tamamına yakını öğrencilerin bugüne kadar aldıkları destek eğitiminin ona bir katkısı olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin %42,9'u destek eğitim odasında destek eğitimi verdiği öğrencilerle problem yaşamadığını belirtirken, %51,4'ü bu konuda fikrinin olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %25,7'si destek eğitimi odasında destek eğitimi verdiği öğrencilerle iletişim problemi yaşadığını, %25,7'si ise iletişim problemi yaşamadığını belirtmektedir.

Tablo 9. Öğretmenlerin yöntem ve teknik konusundaki yanıtlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

Maddeler	Tamamen katlıyorum		Katlıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İşitme yetersizliği olan öğrenci ile uzun yıllardır çalışırım	3	8,6	12	34,3	6	17,1	10	28,6	4	11,4
Destek eğitim verdiğim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimin sınıfımda olmasını isterim	4	11,4	14	40	10	28,6	6	17,1	1	2,9
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencime faydalı olabilmek için kendimi bilimsel açıdan yeterli bulurum	6	17,6	14	40	8	22,9	5	14,3	2	5,7

İşitme cihazının günlük kontrolünü yaparım	1	2,9	10	28,6	14	40	6	17,1	4	11,4
Destek eğitim odasında akustik yalıtım var	-	-	1	2,9	9	25,7	12	34,3	13	37,1
Destek eğitim odasında işitmeye yardımcı teknolojiler kullanılır (İndüksiyon Döngü Sistemi, Fm Sistemi)	-	-	1	2,9	3	8,6	16	45,7	15	42,9

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %8,6'sı işitme yetersizliği olan öğrencilerle uzun yıllardır çalışıyorum ifadesine tamamen katılıyorum yanıtı verirken, %34,3'ü katılıyorum yanıtı vermiş, %28,6'sı katılmıyorum yanıtı vermiş ve %11,4'ü hiç katılmıyorum yanıtı vermiştir. Öğretmenlerin %17,2'i destek eğitim odasında destek eğitimi verdiği öğrencisine faydalı olabilmek için kendini bilimsel açıdan tamamen yeterli buluyorken, %40'ı yeterli bulmakta, %14,3'ü yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin %28,6'sı işitme cihazlarının günlük kontrolünü yaparken, %17,1'i günlük kontrolünü yapmadığını, %11,4'ü günlük kontrolünü hiç yapmadığını belirtmektedir. Öğretmenlerin %34,3'ü destek eğitimi odasında akustik yalıtım olmadığını, %37,1'i hiç akustik yalıtım olmadığını belirtirken, %25,7'si bu konuda fikrinin olmadığını belirtmektedir. Öğretmenlerin %45,7'si destek eğitim odasında işitmeye yardımcı teknolojiler kullanılmadığını ifade ederken, %45,7'si destek eğitim odasında işitmeye yardımcı teknolojilerin hiç kullanılmadığını ifade etmektedir.

Tablo 10. Öğretmenlerin aile konusundaki yanıtlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencinin velisi destek eğitim odasına olumsuz bakar	1	2,9	7	20	9	25,7	10	28,6	8	22,9
Destek Eğitim verdiğiniz öğrenci velisi ile ayda bir defa görüşürüm	5	14,3	16	45,7	7	20	4	11,4	3	8,6
Destek Eğitim verdiğim öğrenci velisi ile sosyal iletişimim vardır	8	22,9	17	48,6	4	11,4	6	17,1	-	-

Destek eğitim verdiğim çocuğun ailesi bize destek verir	13	37,1	14	40	1	2,9	3	8,6	4	11,4
Aileler destek eğitim odası konusunda bilgilidirler	6	17,1	14	40	7	20	7	20	1	2,9

Öğretmenlerin %20'si destek eğitimi alan öğrencilerin velisinin destek eğitimine olumsuz baktığını, %28,6'sı velinin olumsuz bakmadığını, %22,9'u velinin hiç olumsuz bakmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %14,3'ü destek eğitimi verdiği öğrencinin velisi ile ayda bir defa tamamen görüştüğünü, %45,7'si görüştüğünü, %11,4'ü görüşmediğini, %8,6'sı ise hiç görüşmediğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin %22,9'u destek eğitimi verdiği öğrencinin velisi ile tamamen sosyal iletişimi olduğunu, %48,6'sı sosyal iletişimi olduğunu, %17,2 sosyal iletişimi olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu destek eğitimi verdikleri çocukların ailesinin kendilerine destek verdiğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin %17,1'i ailelerin destek eğitimi konusunda tamamen bilgili olduğunu, %40'ı bilgili olduğunu, %20'si bilgili olmadıklarını ifade etmektedir.

Tablo 11. Öğretmenlerin iş birliği konusundaki yanıtlarına ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitim verdiğim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencim hakkında yeteri kadar bilgim var	4	11,4	20	57,1	5	14,3	3	8,6	3	8,6
Sorunla karşılaştığımda Rehberlik Araştırma Merkezinden destek alırım	6	17,1	13	37,1	11	31,4	4	11,4	1	2,9
Sorunla karşılaştığımda okuldaki diğer öğretmenlerden destek alırım	7	20	19	54,3	3	8,6	6	17,1	-	-
Okul yönetimi destek eğitim uygulamaları konusunda gerekli desteği sağlar	10	28,6	17	48,6	2	5,7	6	17,1	-	-
Okulunuzdaki rehber öğretmen destek eğitim uygulamaları ile ilgili yeterli ve faydalı çalışmayı yapar	7	20	9	25,7	9	25,7	2	5,7	8	22,9
Sorunla karşılaştığımda bep birimden destek alırım	6	17,1	19	54,3	5	14,3	3	8,6	2	5,7

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %11,4'ü destek eğitimi verdiği işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler hakkında tamamen yeterli bilgi sahibi olduğunu, %57,1'i yeterli bilgi sahibi olduğunu, %8,6'sı yeterli bilgi sahibi olmadığını, %8,6'ı hiç bilgisi olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %17,1'i sorunla karşılaştıklarında Rehberlik Araştırma Merkezinden tamamen destek aldığını, %37,1'i destek aldığını, %11,4'ü ise destek almadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %20'si sorunla karşılaştıklarında okuldaki diğer öğretmenlerden tamamen destek aldığını, %54,3'ü destek aldığını, %17,1'i destek almadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %28,6'sı okul yönetiminin destek eğitim uygulamaları hazırlanırken tamamen destek verdiğini, %48,6'sı destek verdiğini, %17,1'i ise destek vermediğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin %20'si okullarındaki rehber öğretmenin destek eğitimi uygulamaları ile ilgili yeterli ve faydalı çalışmayı tamamen yaptığını, %25,7'si çalışma yaptığını, %22,9'u ise hiç çalışma yapmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %17,1'i sorunla karşılaştığında bep biriminden tamamen destek aldığını, %54,3'ü destek aldığını ifade etmektedir.

BÖLÜM V: TARTIŞMA

İlkokul ve ortaokulda eğitim gören işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitim veren öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla tarama modeli kullanılarak yapılan araştırmada ortaya çıkan sonuçlar aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin destek eğitimden yararlanma durumlarının orta düzeyde olduğu ve destek eğitimdeki derslere dâhil edilen öğrenci sayısının az olduğu söylenebilir.

Araştırmada destek eğitime katılan öğrenci sayısının düşük olmasının temelinde destek eğitim odalarının gerek ebat gerekse de materyal içeriği olarak yeterli büyüklükte olmamasının yattığı düşünülebilir. Akay ve diğerleri (2014: 53) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da işitme yetersizliği olan öğrencilerin destek eğitim aldıkları sınıfların küçük ebatlara sahip olduğu, bu nedenle en fazla 3 öğrenci ile ders işlenebildiği belirtilmiştir. Aydın (2015: 13) tarafından ilkokulda görevli öğretmenler üzerinde yürütülen diğer bir araştırmada öğretmenlerin büyük bir bölümünün destek eğitimi ders saatleri içinde yürüttükleri, ancak destek eğitimin ders saatinin yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Çağlar (2017: 61) tarafından yapılan araştırmada da okullarda verilen destek eğitim ders saatlerinin yetersiz olduğuna vurgu yapılmıştır.

Destek eğitime ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerinin ele alındığı bir çalışmada öğretmenlerin büyük bir bölümünün ders müfredatında 12 saat destek eğitim şartı olmasına rağmen, ortalama ders süresinin genellikle bir saat olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu araştırmada destek eğitimin ders saatinin düşük olmasının temel nedeni olarak öğretmenlerin ders programlarının yoğun olması gösterilmiştir. Buna karşılık bazı okullarda destek odalarında ders saatinin üç saate kadar çıktığı belirtilmiştir. Aynı çalışmada destek eğitimin derslerinin ders saati olarak düşük olmasında öğretmen yetersizliği ve okulların fiziksel yapılarındaki yetersizliklerin de önemli birer faktör olduğu vurgulanmıştır.

Tablo 5’ teki öğretmenlerin lisans eğitimleri boyunca özel eğitim ile ilgili ders alma düzeylerinin düşük olduğu, buna karşılık öğretmenlerin büyük bir bölümünün

özel eğitim üzerine kurs/seminer aldıkları tespit edilmiş, öğretmenlerin dâhil oldukları kursların genellikle özel eğitim, destek eğitimi ve kaynaştırma eğitimi alanlarında olduğu belirlenmiştir.

Bilindiği gibi kaynaştırma eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılabilmesi için öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik bilgi, beceri ve tutumlarının artırılması oldukça önemlidir. Bunun sağlanabilmesi de kaynaştırma eğitiminde görev yapacak öğretmenlerin bireysel özelliklerine uygun bir biçimde kaynaştırma eğitimi konusunda eğitilmeleri ile mümkündür (Akay, 2016: 3). Yapılan çalışmalarda da öğretmenlerin destek eğitim konusunda bilgi düzeylerinin artırılması için hizmet içi kurslar düzenlenmesinin faydalı olacağı belirtilmiştir (Çağlar, 2017: 76). Bunun yanında literatürde yer alan araştırma bulguları da öğretmenlerin gerek meslek yaşamında aldıkları hizmet içi kurs ve seminerlerin gerekse de okul öncesi dönemde aldıkları eğitimin özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi düzeylerini arttırdığını ortaya koymaktadır (Akay ve diğerleri, 2014: 42). Bu durumun farklı olan eğitim kurumları günümüzde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi ve tutumlarını geliştirmek amacıyla hizmet içi eğitimler vermeye başlamışlardır (Asiltürk, 2011: 68).

Tablo 6 ‘daki öğretmenlerin mevzuat hakkındaki bilgi düzeyleri incelendiği zaman öğretmenlerin çoğunluğunun özel eğitim ve destek eğitimi hakkındaki mevzuatları inceledikleri, destek eğitimi konusundaki mevcut mevzuatı yeterli buldukları, destek eğitimi ile ilgili kılavuzu yeterli bulma düzeylerinin düşük olduğu, destek eğitimi gerekli gördükleri, bunun yanında çalıştıkları kurumlarda destek oda için gerekli materyallerin büyük oranda bulunduğu tespit edilmiştir. Literatürde sınıf öğretmenleri ile destek eğitim öğretmenleri üzerinde yapılan benzer çalışma bulguları da öğretmenlerin destek eğitim odası eğitimine ilişkin mevzuat konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları mevzuattaki bilgileri genellikle okul yöneticilerinden edindikleri, bunun yanında destek odalarındaki ders materyallerinin yeterli düzeyde olduğu rapor edilmiştir (Semiz, 2018: 12).

Öğretmen görüşlerine göre destek eğitim odalarında ders materyallerinin yetersiz olmasının işitme yetersizliğinden etkilenmiş kaynaştırma öğrencilerinin

gelişimlerini olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir. Nitekim literatürde yer alan çalışmalarda işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin kaynaştırma eğitiminden yüksek verim elde edebilmeleri için uygun ders materyalleri ile en az kısıtlayıcı ortamda eğitim almaları gerektiği belirtilmektedir (Akay ve diğerleri, 2014: 46).

Öğretmenler kaynaştırma eğitimi ile destek eğitimi konusundaki mevzuat konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olsalar da literatürde yer alan çalışmalarda öğretmenlerin mevzuatta yer alan hükümleri uygulama konusunda birçok sorun yaşadıkları belirtilmektedir. Çağlar (2017: 63) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada destek eğitim mevzuatında yer alan hükümler ile ek ders konusunda çelişkiler olması, destek eğitim hizmeti veren öğretmenlere yeterli düzeyde maddi destek sağlamaması, sınıflarda alan öğretmeni bulunduğu sürelerde öğretmenlerin destek eğitim odasında görev yapma zorunluluklarının bulunması gibi unsurların destek eğitim hizmetlerinin verimli bir biçimde yürütülmesini engellediği rapor edilmiştir. Aynı araştırmada destek eğitim hizmetine ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanabileceği fiziksel koşulların bulunmamasının da destek eğitim odasında verilen eğitimlerin verimsiz olmasına neden olduğu vurgulanmıştır.

Tablo 7’ deki öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı konusundaki görüş ve düşünceleri değerlendirildiği zaman, öğretmenlerin büyük bir bölümünün destek eğitim odasındaki materyallerin işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için yeterli olmadığını düşündükleri, destek eğitim odasında işitme yetersizliğinden etkilenmiş çocuklara verilen eğitimin zaman kaybı olduğunu düşündükleri, bunun yanında bireyselleştirilmiş eğitim programını destek eğitim odasında uygulamanın zor olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programını uygulamanın zor olduğunu belirtmelerinin temelinde bireyselleştirilmiş eğitim programına yönelik ders saatlerinin yetersiz olması gibi faktörlerin geldiği düşünülebilir. Literatürde bireyselleştirilmiş öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerinin ele alındığı bazı çalışmalarda öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama, eğitim programını uygulama ve bireyselleştirilmiş eğitim programı birimi oluşturma konularında yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları rapor edilmiştir (Deniz, 2018: 77).

Tablo 8’ deki öğretmenlerin ölçme konusundaki görüşleri değerlendirildiği zaman öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeyi öğrencilerin bireysel özelliklerine göre yaptığı, ödevleri öğrencilerin düzeylerine göre verdikleri, öğrencilerin gelişim düzey ve özelliklerine göre etkinlikler yaptıkları, verilen eğitimin işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin akademik başarılarını etkilediğini ve çocuklara katkısı olduğunu düşündükleri, öğretmenlerin destek eğitim odasındaki faaliyetlerde ve öğrenciler ile iletişim konusunda ciddi sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir.

Kaynaştırma eğitime dâhil edilen öğrencilerde eğitim faaliyetlerinin çocukların gelişim özelliklerine göre belirlenmesi önemli bir husus olmakla beraber, ölçme ve değerlendirme süreçlerinden sonra uygulanacak olan etkinliklerin de çocukların gelişmişlik düzeylerine göre şekillendirilmesi kaynaştırma eğitiminin başarılı olması için oldukça önemlidir. Bu kapsamda yapılan araştırmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçlerinden sonra eğitim faaliyetlerini öğrencilerin gelişim düzeylerine göre belirlemelerinin kaynaştırma eğitiminin amaçlarına ulaşması için olumlu bir davranış olduğu söylenebilir. Literatürde yer alan benzer çalışmalarda da öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreci sonrasında eğitim planlarını öğrencilerin gelişmişlik düzeylerine göre yaptıkları rapor edilmiştir (Asiltürk, 2011: 66; Deniz, 2018: 102). Yine yapılan araştırmada gerek rehberlik araştırma merkezi gerekse de kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçleri konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları (Güven ve Uyanık-Balat, 2006: 95), destek eğitim hizmetlerinin öğretim sürecinden sonra ölçme ve değerlendirme yaptıkları rapor edilmiştir (Semiz, 2018: 12).

Literatürde yer alan benzer çalışmalarda da destek eğitim alan yetersizlikten etkilenmiş bireylerin gelişim özelliklerine uygun etkinliklere katılmalarının gerek bireysel gerekse de akademik gelişimlerine katkı sağladığı rapor edilmiştir (Akay, 2015: 1; Kol, 2016: 1). Aydın (2015: 13) tarafından zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocuklara verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmış, ilkokulda görev yapan 10 öğretmenin katıldığı ve öğretmen görüşlerinin yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edildiği çalışmanın sonunda, öğretmen görüşlerine göre destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin dil gelişimleri, özgüven

gelişimleri, okula karşı tutumları, okuma ve yazma becerileri, bilişsel ve davranışsal gelişimlerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Bu kapsamda araştırmada elde edilen öğretmen görüşlerinin literatür ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Çağlar (2017: 64) tarafından bu konuda yapılan diğer bir çalışmada destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin gelişimleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırma kapsamında konuya ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın sonunda öğretmen ve yönetici görüşlerine göre destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin kendine güven, planlara uyma, derse katılım, iletişim becerileri, kendini değerli hissetme becerisi ve şiddet davranışlarında azalmaya katkı sağladığı rapor edilmiştir.

Tablo 9' daki öğretmenlerin yöntem ve teknikler konusundaki görüşleri değerlendirildiği zaman, işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler ile uzun yıllardır çalıştıkları, eğitim verdikleri işitme yetersizliğinden etkilenmiş çocuklar hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları, destek eğitimi verdikleri işitme yetersizliğinden çocukları sınıf ortamında görmek istedikleri, destek eğitimi konusunda bilimsel açıdan kendilerini yeterli buldukları tespit edilmiştir. Buna karşılık öğretmenlerin büyük bir bölümünün işitme cihazlarının kontrollerini her zaman yapmadıkları, destek eğitimi verilen odalarda akustik yalıtımın bulunmadığı, destek eğitiminde işitme yardımı sağlayan destek malzemelerini kullanmadıkları tespit edilmiştir.

Literatürde yer alan çalışma bulguları incelendiği zaman öğretmenlerin destek eğitim hizmetlerinde karşılaştıkları teknik sorunların yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Örneğin; Akay ve diğerleri (2014: 54) tarafından yapılan araştırmada işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilere destek eğitim hizmetlerinde karşılaşılan teknik sorunların incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda öğretmen görüşlerine göre destek eğitim hizmetinde karşılaşılan teknik sorunların başında destek eğitim odalarında okuma ve dinleme becerilerini destekleyici ses yalıtım sistemi bulunmamasının geldiği rapor edilmiştir. Aydın (2015: 12) tarafından ilkokullarda zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmenlerin görüşleri ışığında

değerlendirilmesi amaçlanmış, çalışmaya Bursa ilinde bulunan üç farklı ilkokulda destek eğitim hizmeti veren 10 ilkokul öğretmeni katılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin büyük bir bölümünün destek eğitim odalarını ebat olarak yeterli büyüklükte gördükleri, buna karşılık odaların ses yalıtımı konusunda yeterli donanımına sahip olmadıkları, eğitim odalarında bulunan ders materyallerinin yetersiz olduğu, bunun yanında kullanılan ders materyallerinin gerek öğrencilerin performans düzeylerine gerekse de yaş gruplarına ve yetersizlik türlerine uygun olmadığı bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen bulgular ile kıyaslandığı zaman bu konuda yapılan bazı araştırmalarda öğretmenlerin destek eğitim hizmetleri konusundaki teknik bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Aynı çalışmada öğretmenlerin destek eğitim hizmetlerinin teknik açıdan daha iyi getirilmesi konusundaki bilgi düzeylerinin de düşük olduğu rapor edilmiştir (Aydın, 2015: 13).

Araştırmada ulaşılan bazı bulguların aksine literatürde yer alan araştırma bulgularının bu çalışma sonuçları ile paralellik göstermediği görülmektedir. Örneğin; yapılan bu çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimindeki sınıf ortamının yeterli fiziksel özelliklere (akustik yalıtımın olmaması) sahip olmadığını belirtmeleri literatürle uyumlu bir sonuç değildir. Asiltürk (2011: 72) tarafından yürütülen ve zihinsel yetersizlikten çocuklara kaynaştırma eğitimi veren öğretmenler üzerinde gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmış, araştırmaya rehberlik araştırma merkezlerinde görev yapan 40 öğretmen katılmıştır. Çalışmanın sonunda kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerin görüşlerine göre kaynaştırma eğitimlerinin yürütüldüğü sınıfların gerekli teknik donanımlara sahip olduğu belirtilmiştir. Bu çalışma bulgularının bizim çalışma sonuçlarımız ile paralellik göstermemesinin temelinde yapılan bu araştırmanın milli eğitime bağlı okullarda, diğer çalışmanın ise daha donanımlı imkânlarla sahip olan rehberlik araştırma merkezinde gerçekleştirilmesin yattığı düşünülebilir.

Tablo 10' daki öğretmenlerin aileler konusundaki görüşleri değerlendirildiği zaman, velilerin destek eğitim hizmetlerine olumsuz bakmadıkları, velilerle sık sık görüştükleri, öğrenci ile veliler arasında sağlıklı bir iletişim olduğunu belirttikleri,

ailelerin destek eğitiminde öğretmenlere yardımcı olma düzeylerinin yüksek olduğu, bunun yanında ailelerin destek eğitimi konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulguların literatür ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Asiltürk (2011: 67) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanırken öğrenci velilerinden de onay ve görüş aldıkları, Aydın (2015: 13) tarafından yapılan araştırmada da ilkokul öğretmenlerinin destek eğitim hizmetleri konusunda aileleri sözlü olarak bilgilendirdikleri rapor edilmiştir.

Tablo 11’deki öğretmenlerin destek eğitimindeki paydaşlar ile işbirliği içinde olma durumları incelendiği zaman, öğretmenlerin destek eğitiminde aileden, sınıf öğretmenlerinden ve rehberlik araştırma merkezinden yardım alma düzeylerinin yüksek olduğu, bunun yanında destek eğitiminde gerek okul müdürlerinden gerekse de rehber öğretmenlerden yüksek düzeyde yardım aldıkları tespit edilmiştir.

Literatürde gerek kaynaştırma eğitimi gerekse de destek eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin ele alındığı çalışmalarda da öğretmenlerin okul paydaşları ile işbirliği içinde oldukları rapor edilmiştir. Aydın (2015: 13) tarafından bu konuda gerçekleştirilen bir çalışmada ilkokul öğretmenlerinin destek eğitim hizmetlerinde okul paydaşları ile işbirliği içinde olma durumlarının incelenmesi amaçlanmış, ilkokulda görev yapan 10 destek eğitim hizmeti veren öğretmenin katıldığı araştırmanın sonunda öğretmenlerin destek eğitim hizmetleri ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri, okul yöneticileri ve öğrenci aileleri ile işbirliği içinde oldukları, işbirliği sürecinde paydaşlar ile özel toplantı yapmadıkları, gerekli bilgileri sözlü olarak verdikleri tespit edilmiştir. Koçyiğit (2015: 391) tarafından rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenleri üzerinde yürütülen çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde aile, öğrenci ya da okul yöneticisinden kaynaklanan birçok sorunla karşılaştıkları, sorunların çözümünde okul paydaşları ile toplantılardan yararlandıkları tespit edilmiştir. Semiz (2018: 13) tarafından yapılan araştırmada da destek eğitim hizmeti veren öğretmenlerin öğrenci velileri ile işbirliği içinde oldukları, velilerin de kendilerine verilen bilgilerden memnun oldukları rapor edilmiştir.

SONUÇ

1. Öğretmenlerin lisans eğitimi boyunca kaynaştırma eğitimi konusunda ders ve eğitim alma düzeylerinin düşük olduğu, öğretmenlik mesleğine başladıktan sonra ise bu konuda hizmet içi seminer ve kurs alma düzeylerinin yüksek olduğu, alınan eğitimlerinin içeriğinin genellikle destek eğitimi, özel eğitim ve kaynaştırma eğitime yönelik olduğu tespit edilmiştir.
2. Kaynaştırma eğitimi ile destek eğitim konusundaki mevzuatı genel olarak inceledikleri ve mevzuatı yeterli gördükleri tespit edilmiştir.
3. Destek eğitim hizmetlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programını destekleme konusunda yetersiz olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.
4. Ölçme ve değerlendirme konusundaki görüşleri değerlendirildiği zaman öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye önem verdikleri, ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları göz önünde bulundurdıkları tespit edilmiştir.
5. Kaynaştırma ve destek eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler konusunda kendilerini yeterli bilgi düzeyine sahip gördükleri tespit edilmiştir.
6. Kaynaştırma eğitimindeki paydaşlarla işbirliği içinde bulunma düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM VI: ÖNERİLER

6.1.Bulgularla İlgili Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

1. Destek eğitimi verilen sınıfların eksiklerinin giderilmesi ve donanımlı destek eğitim odalarının hazırlanmasına yönelik düzenlemeler yapılabilir.
2. Lisans düzeyinde öğretmen yetiştirilen programların ders müfredatlarına destek eğitim hizmetleri ile ilgili daha detaylı bilgilendirmeler yapılabilir.
3. Öğretmenlerin meslek yaşamlarında destek eğitim hizmetlerini daha verimli yürütebilmeleri adına öğretmenlere eğitim ve kursalar verilebilir.

6.2.İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler:

1. Okul yöneticileri, rehberlik araştırma merkezleri, öğrenci velileri konuya ilişkin görüşlerinin ele alındığı benzer çalışmalar yapılabilir.
2. İşitme engelliler öğretmenlerine yönelik bep, kaynaştırma ve destek eğitim konularında eğitim programları geliştirme çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akay, E. (2015). Kaynaştırma ortamındaki işitme engelli öğrencilere destek eğitim odasında uygulanan Türkçe etkinliklerinin incelenmesi. *Journal of Education and Special Education Technology*, 1(1), 1-14.
- Akay, E. (2016). *Kaynaştırma ortamında eğitim alan işitme engelli öğrencilere destek özel eğitim hizmeti sunan eğitmeniye yönelik mentörlük sürecinin incelenmesi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.
- Akay, E., Uzuner, Y., ve Girgin, Ü. (2014). Kaynaştırmadaki işitme engelli öğrencilerle gerçekleştirilen destek eğitim odası uygulamasındaki sorunlar ve çözüm gayretleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 42-66.
- Alp, H., Çamlıyer, H. (2015). The children participated with social adjustment disorders fused *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (1), 88-100.
- Alatlı, R., ve Servi, C. (2017). Ortaokula devam eden işitme engelli öğrencilerin yazı performanslarının incelenmesi: Örnek grup çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(01), 27-43.
- Al-Zoubii, S. M., and Rahman, M. S. B. A. (2012). The effect of resource room on improving reading and arithmetic skills for learners with learning disabilities. *The International Journal of Scientific Research in Education*, 5(4), 269-277.
- Ataman, A. (2005). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Ayşegül Ataman (Ed.), Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, (4. baskı), Ankara: 19-23.
- Asıltürk, E. (2011). *Zihinsel engelliler destek eğitim programlarının bazı değişkenler açısından uygulayıcı öğretmenler boyutuyla değerlendirilmesi*. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kars.
- Avcıoğlu, H. (2010). *İşitme yetersizliği olan öğrenciler*. (ed. İbrahim H. Diken). (3. baskı). Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, A. (2015). *Zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, . Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu.
- Batu, E.S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 35-45.
- Batu, S., Kircaali-Iftar, G., ve Uzuner, Y. (1998). *Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri*. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış doktora tezi, Eskişehir.
- Batu, S., ve Topsakal, M. (2003). Özel eğitim danışmanlığı süreci ve bir danışmanlık örneği. *Özel Eğitim Dergisi*, 4(1), 19-29.
- Bayar, A., Özashkin, A. G., ve Bardak, Ş. (2015). Kaynaştırma eğitimi ile ilgili duygular, Tutumlar Ve Kaygılar Ölçeği'nin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 1 75-186.

- Bayrakdar, U., ve Çuhadar, C. (2015). İşitme engelliler okullarında bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğretim amaçlı kullanımının incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 172, 191.
- Bentum, K. E., and Aaron, K.G. (2003). Does reading instruction in learning disability resource rooms really work?: A longitudinal study. *Reading Psychology*, 24(3-4), 361-382.
- Blackman, S. (2016). Barbadian Students' Attitudes towards Including Peers with Disabilities in Regular Education. *International Journal of Special Education*, 31(1), 135-143.
- Blecker, N. S., and Boakes, N. J. (2010). Creating a learning environment for all children: Are teachers able and willing?. *International Journal of Inclusive Education*, 14(5), 435-447.
- Brown, P. M., and Foster, S. B. (1991). Integrating hearing and deaf students on a college campus succes and barriers as percieved by hearing students. *American Annals of The Deaf*, 136(1), 21-27.
- Can, A. (2014). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cankaya, Ö. (2010). *İlköğretim I. Kademedede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Konya.
- Cumurcu, B. E., Karlıdağ, R., ve Almış, B. H. (2012). Fiziksel engellilerde cinsellik. *Psikiyatride Guncel Yaklasimler-Current Approaches in Psychiatry*, 4(1), 84-98.
- Cushing, S. L., and Papsin, B. C. (2015). Taking the History and Performing the Physical Examination in a Child with Hearing Loss. *Otolaryngologic Clinics of North America*, 48(6), 903-912.
- Çağlar, N. (2017). *İlköğretim kurumlarındaki “destek eğitim odası (DEO)” uygulamasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Ankara.
- Çağlayan, N. (2014). Zihinsel engelli bireylerin eğitiminde görsel sanatlar dersinin yeri ve önemi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 91-101.
- Cankaya, Ö., ve korkmaz, İ. (2012). İlköğretim I. kademedede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 1-16.
- Çetrez- İşcan, G., Fazlıoğlu, Y., ve Parlak, C. (2015). İlkokula devam eden normal gelişim gösteren çocukların yetersizliği olan akranlarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(Özel Sayı), 128-138.
- Çulhaoğlu-İmrak, H. (2009). *Okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen ve ebeveyn tutumları ile kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda akran ilişkilerinin incelenmesi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Datta, P. (2015). An exploration into the support services for students with a mild intellectual disability. *International Journal of Inclusive Education*, 19(3), 235-249.
- Demir, M. K., ve Seçil, A. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770.

- Demir, S., ve Avcu, Y. E. (2018). Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 156-185.
- Demirezen, S., ve Akhan, N. E. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 1206-1223.
- Deniz, E. (2018). *Kaynaştırma eğitime ilişkin öğretmen görüşleri: bir meta-sentez çalışması*. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Diyarbakır.
- Doğan, M., Gürgür, H., Girgin, Ü., Karasu, H. P., ve Turan, Z. (2016). Tanıdan Eğitime Kosova Cumhuriyeti'nde İşitme Engelli Çocuklara Yönelik Düzenlemelerin İncelenmesi. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(2), 31-70.
- Dönmez, O., Yaman, F., Şahin, Y. L., ve Yurdakul, I. K. (2016). İşitme engelliler için mobil uygulama geliştirme süreci: Çarkıfelek örneği. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 6(1), 22-41.
- Engin, A. O., Tösten, R., Kaya, M. D., ve Köselioğlu, Y. S. (2014). İlköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasıyla ilgili tutum ve görüşlerinin değerlendirilmesi (Kars ili örneği). *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 13(1), 27-44.
- Eren, B. (2012). Müzik Eğitiminde Kaynaştırma Uygulamaları ve Orff-schulwerk. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 14-25.
- Girgin, C. (2003). *İşitme engelli çocukların eğitime girişi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Gökdere, M. (2012). A Comparative study of the attitude, concern, and interaction levels of elementary school teachers and teacher candidates towards inclusive education. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(4), 2800-2806.
- Görmez, E. (2016). Kaynaştırma öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik performans düzeyleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 144-158.
- Güleryüz, B., ve Özdemir, M. (2015). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 53-64.
- Gürboğa, C., ve Kargın, T. (2003). İşitme engelli yetişkinlerin farklı ortamlarda kullandıkları iletişim yöntemlerinin/becerilerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1), 51-64.
- Gürögür, H. (2013). *İşitme yetersizliği olan öğrenciler*. Atilla Cavkaytar (Ed.), Özel Eğitim, Vize Yayıncılık, Ankara, s: 195.
- Güven, Y. (2003). *Özel eğitime giriş. Farklı gelişen çocuklar içinde*. (ed. Adnan Kulaksızoğlu). (1. baskı), İstanbul: epsilon yayıncılık.
- Güven, E., ve Çevik, D. B. (2011). *Müzik öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma (Balıkesir üniversitesi örneği)*. In 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29.

- Güven, Y., ve Balat, G. U. (2006). Kaynaştırma uygulamalarına ilişkin rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 24, 95-108.
- İncesulu, A. (2017). *İşitme Kaybı Tipleri ve Neden Olan Patolojiler*. Zerrin Turan (Ed.), İşitmenin doğası ve işitmeye yardımcı teknolojiler, Pegem Akademi, (1. baskı), Ankara: 48.
- İpek-Timur, A. (2016). *İşitme engelli bireylerde dil kullanımı ile depresyon arasındaki ilişkide saldırganlık eğiliminin etkisi: bir yapısal eşitlik modellemesi çalışması*. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, İstanbul.
- Jerlinder, K., Danermark, B., ve Gill, P. (2010). Swedish primary-school teachers' attitudes to inclusion—the case of PE and pupils with physical disabilities. *European Journal of Special Needs Education*, 25(1), 45-57.
- Hallahan, D. P., and Kauffman, J. P. (2000). *Exceptional learners: Introduction to special education (8 th ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hastings, R. P., and Oakford, S. (2003). Student teachers' attitudes towards the inclusion of children with special needs. *Educational psychology*, 23(1), 87-94.
- Kale, M., ve Demir, S. (2017). ilkokullardaki destek oda eğitiminin Türkçe ve matematik derslerindeki başarı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 10(4), 48-58.
- Kalkan, Ç., ve Eroğlu, S. (2016). Destek eğitim odalarında üstün/özel yetenekli öğrenciler için STEM materyallerine dayalı örnek etkinliklerin tasarlanması. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(2), 36-46.
- Karaca, M.A. (2018). *Kaynaştırma eğitimi programının öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerine etkisi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Konya.
- Kenna, M. A. (2015). Acquired hearing loss in children. *Otolaryngologic Clinics of North America*, 48(6), 933-953.
- Kethley, C. I. (2005). *Case studies of resource room reading instruction for middle school students with high-incidence disabilities*. The University Of Texas, Unpublished doctoral dissertation, Austin.
- Kızır, M., ve Çifci-Tekinarslan, İ. (2016). İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Sosyal Beceri Öğretimi: Bir Gözden Geçirme. *Current Research in Education*, 2(3), 149-164.
- Koçyiğit, S. (2015). Ana sınıflarında kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen-rehber öğretmen ve ebeveyn görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 391-415.
- Kol, Ç. (2016). *Kaynaştırma ortamında bulunan işitme kayıplı öğrenci için bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme sürecinin incelenmesi: bir eylem araştırması*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Köse, A. (2018). *Sınıf ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarının incelenmesi*. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Elazığ.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Engelli Çocuk ve Ergenlerin Hakları El Kitabı: Anne-Baba Ve Öğretmenler İçin*. (1. Baskı), İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Maberley, D. A. L., Hollands, H., Chuo, J., Tam, G., Konkal, J., Roesch, M., and Bassett, K. (2006). The prevalence of low vision and blindness in Canada. *Eye*, 20(3), 341.
- Makaroğlu, B. (2012). İşitme engelli yetişkinlerin türkçe biçimbilimi farkındalığı. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(3), 53-63.
- Mayberry, R. I. (2002). Cognitive development in deaf children: The interface of language and perception in neuropsychology. *Handbook of neuropsychology*, 8(2), 71-107.
- MEB. (2006). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*, 31.05.2006 tarihli, 26184 sayılı Resmi Gazete
- MEB. (2010). *Okullarımızda neden, niçin, nasıl kaynaştırma*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2006). *Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB. (2014). *Çocuk gelişimi ve eğitimi işitme engelliler*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2016). *Çocuk gelişimi ve Eğitimi: İşitme yetersizliği*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Nar, B., ve Tortop, H. S. (2017). Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odası Uygulaması: Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlikleri Ve Görüşleri. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(1), 1-24.
- Newton, N., Carbridg, J., and Hunter-Johnson, Y. (2014). *Teachers' perceptions of inclusive education and its implication for adult education in the Bahamas*. (July 25). Adult Education Research Conference. Paper 56.
- O'Neill, J., Bourke, R., and Kearney, A. (2009). Discourses of inclusion in initial teacher education: Unravelling a New Zealand 'number eight wire'knot. *Teaching and teacher education*, 25(4), 588-593.
- Özdemir, H. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Edirne.
- Özgür,İ. (2015) *İlk ve Orta öğretimde Kaynaştırma* (2. baskı) Ankara: karahan kitapevi.
- Özgür, İ. (2008). *Engelli çocuklar ve eğitimi özel eğitimi*. (2. baskı). Adana: kahraman kitapevi.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., ve Eripek, S. (2002). *Özel eğitime muhtaç çocuklar:" özel eğitime giriş"*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Öztürk, M. (2011). *Türkiye'de engelli gerçeği*. İstanbul: Ajansvısta Matbaacılık.
- Pemik, K. (2017). *Özel yetenekli öğrencilere destek odasında verilen eğitime ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, İstanbul.
- Robinson, D. (2017). Effective inclusive teacher education for special educational needs and disabilities: Some more thoughts on the way forward. *Teaching and Teacher Education*, 61, 164-178.
- Sarı, H. (2003). *Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Çağdaş Öneriler*. 2. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Sarı,H., İlik Ş.Ş.(2014). *Öğretmenler-Uzmanlar-Aileler için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme-Uygulama-Değerlendirme 2014*. Ankara: Eğiten Kitap

- Sart, Z. H., Ala, H., Yazlık, Ö., ve Yılmaz, F. K. (2004). *Türkiye kaynaştırma eğitiminde nerede?: eğitimciye öneriler*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz. İnönü Üniversitesi.
- Semiz, N. (2018). *Özel gereksinimli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin öğretmen ve aile görüşlerinin belirlenmesi*. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Bolu.
- Shade, R. A., and Stewart, R. (2001). General education and special education preservice teachers' attitudes toward inclusion. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 46(1), 37-41.
- Söğüt, D. A. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamada karşılaştıkları güçlükler ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, yüksek lisans tezi, Muğla.
- Subaşıoğlu, F. (2008). Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri'nin "engellilik farkındalığı" üzerine bir araştırma. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 399-430.
- Sünbül, A. M., ve Sargın, N. (2002). *Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen tutumlarının (çeşitli değişkenler açısından) incelenmesi*. XII. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Yöntemler Yaklaşımlar Stratejiler. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Symeonidou, S. (2017). Initial teacher education for inclusion: a review of the literature. *Disability & society*, 32(3), 401-422
- Talas, S., Kaya, F., ve Yıldırım, N. (2016). Destek eğitim odaları ve öğretmenler üzerine betimsel bir çalışma: Tokat ili örneği. *Journal of European Education*, 6(3), 31-42.
- Todorovic, J., Stojiljkovic, S., Ristanic, S., and Djigic, G. (2011). Attitudes towards inclusive education and dimensions of teacher's personality. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 426-432.
- Tunalı-Erkan, D. (2018). Ortaöğretim kurumlarındaki destek eğitim odası uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi-International Journal Of Leadership Training*, 2(2), 17-30.
- Turan, Z. (2005). *Çocuklarda İşitme Sorunlarının Değerlendirilmesi*. İşitme, Konuşma ve Görme Sorunu Olan Çocukların Eğitimi, (Ed.) U.,Tüfekçiöğlu (s. 47-74), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Türk, N. (2011). *İlköğretim okullarında uygulanan kaynaştırma eğitimi ile ilgili sosyolojik bir araştırma (Denizli örneği)*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Isparta.
- Usta, M. (2009). Özel eğitim gerektiren birey, aile ve din eğitimi. *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 20, 75-110.
- Ünal, H. (2008). *Birlikte eğitim ortamındaki zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere destek eğitim odasında verilen destek eğitimin etkililiği*. Gazi Üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara.
- Ünay, E. (2015). Destek odasındaki eğitimin kaynaştırma öğrencilerinin matematik başarıları üzerindeki etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 38-49

- Ünsal, F., ve Şahan, B. (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının" Engelli" Kavramına İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1, 1-16.
- Vural, M., ve Yıkılmış, A. (2008). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 141-159.
- Yetim, A. A. (2014). Engelliler sporuna sosyolojik bir yaklaşım. Kongre.

İNTERNETTEN YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Domanıç-Yelçe, A. (2019). Destek eğitim hizmetleri. <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/aysegul-domanic-yelce/destek-egitim-hizmetleri-41133733>
- Duran, H. İ. (2012). Okullarda Destek Eğitim Odası Açılmasının Faydaları ve Kaynaştırma Uygulamaları. https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_9710.htm erişim tarihi: 24.05.2019.
- MEB. (2015). Destek Eğitim Odası. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_07/24014806_destekodasi2.sra.pdf erişim tarihi: 24.05.2019.
- Tütak, S. (2018). Destek Eğitim Odası Hakkında Her şey. <http://www.kamuajans.com/destek-egitim-odasi-hakkinda-hersey-makale,470377.html> Erişim tarihi: 07.06.2019
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531-2.htm> Erişim tarihi: 07.06.2019

EKLER LİSTESİ

Ek 1. Veri Toplama Anketi

EKLER

Ek-1: Veri Toplama Anketi

Değerli Öğretmenler,

Bu anket, *kaynaştırma eğitime devam eden işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* ile ilgili olarak bilimsel araştırmaya veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket iki bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm kişisel bilgilerden, ikinci bölüm ise işitme engelli öğrencilere dönük yürütülen destek eğitim hizmetleri ile ilgili maddelerden oluşmaktadır. Listede size uygun cevapların yanındaki boşluklara (X) şeklinde işaretleme yaparak sorulara cevap vermeniz istenmektedir. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Samimi ve eksiksiz şekilde vereceğiniz cevaplarınız için teşekkür ederim.

Sinan Tarkan ASLAN
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Keleş Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz: 1. ()Kadın 2. ()Erkek
2. Görev yaptığınız öğretim kademesi
1. ()İlkokul.....
2. Ortaokul
3. Mezun olduğunuz fakülte: (Lütfen yazınız).....
4. Mezun olduğunuz bölüm: (Lütfen yazınız).....
5. Mesleki kıdeminiz: (Lütfen yazınız).....
6. Sınıfınızda kaynaştırma öğrencisi var mı?
1. () Evet 2. ()Hayır
7. Cevabınız evet ise öğrencinin engel aşağıdakilerden hangisidir? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)
1. () İşitme yetersizliği
2. () Zihin yetersizliği
3. () Görme yetersizliği
4. () Fiziksel yetersizliği
5. () Otizm spektrum bozukluğu
6. ()
8. Çalıştığınız kurumda idari bir göreviniz var mı?
1. () Evet 2. ()Hayır
9. Cevabınız evet ise göreviniz nedir?
1. Müdür yardımcısı
2. Müdür

10. Destek eğitimine ne zaman başlıyor ve bitiriyorsunuz?

Destek eğitimi başlama zamanı	Destek eğitimi bitirme zamanı
Eylül ayı	Mayıs ayı
Ekim ayı	Haziran ayı
Kasım ayı	
Aralık ayı	

11. Hangi ders ile ilgili destek eğitimi veriyorsunuz?

☐ Türkçe

☐ Matematik

☐ Fen bilimleri

☐ Diğer (belirtiniz).....

12. Bir öğrenciye haftada kaç saat destek eğitim hizmeti veriyorsunuz?

.....

13. Destek eğitimine bir derste katılan öğrenci sayısı nedir?.....

14. Öğrenciniz destek eğitim odasından kaç yıldır yararlanıyor?.....

15. Lisans eğitiminiz sırasında özel eğitim ile ilgili ders aldınız mı?

1. ☐ Evet

2. ☐ Hayır

16. Özel eğitim ile ilgili kurs-seminere katıldınız mı?

1. ☐ Evet

2. ☐ Hayır

17. Cevabınız evet ise konusu (lütfen belirtiniz).....

18. İşitme yetersizliği olan öğrenciniz çevresi ve sizinle hangi yöntemi kullanarak iletişim kuruyor?

☐ Sözel dil kullanarak

☐ İşaret dili kullanarak

()

Diğer

.....

19. Destek eğitim odasında görevlendirilmenizde aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

1. ☐ Okul yönetimi görevlendirdi

2. ☐ Kendim istedim

3. ☐ Ekonomik nedenler

4. Diğer

.....

20. İşaret dili biliyor musunuz?

1. ☐ Evet

2. ☐ Hayır

21. Öğrenciniz cihaz kullanıyor mu?

1. ☐ Evet

2. ☐ Hayır

☐ Koklear İmplant ☐ İşitme Cihazı ☐ Orta Kulak İmplantı

22. Okulunuzda özel eğitim öğretmeni var mı?

1. ☐ Evet

2. ☐ Hayır

	Tamamen katılıyorum.	Katılıyorum.	Fikrim yok.	Katılmıyorum.	Hiç katılmıyorum.
1. Destek eğitimi özel eğitim ile ilgili mevzuat, kılavuz ve yayınları incelerim.					
2. Destek eğitimi ilgili mevzuatı yeterlidir.					
3. Destek eğitimi ilgili kılavuzu yeterlidir.					
4. Destek Eğitim Odası uygulamasını gereklidir.					
5. Kurumunuzda destek eğitim için yeterli materyal vardır.					
6. Destek eğitim odasında kullandığımız materyaller işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimiz için uygundur.					
7. Destek eğitim odasında eğitim alan işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulaması zaman kaybına neden olur.					
8. Bireyselleştirilmiş eğitim programını destek eğitim odasında uygulamak zor olur.					
9. Ölçme değerlendirmeyi, destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin özelliklerine göre yaparım.					
10. Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin öğrenme düzeyine uygun ödevlendirme yaparım.					
11. Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin gelişim düzeyine göre etkinlikler planlar ve uygularım.					
12. Verdiğim eğitim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimin sınıf içerisindeki akademik başarısını etkiler.					
13. Öğrencimin bu güne kadar aldığı destek eğitimin ona bir katkısı olur.					
14. Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrenci ile problem yaşarım.					
15. Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimle iletişim problemi yaşarım.					
16. İşitme yetersizliği olan öğrenci ile uzun yıllardır çalışırım.					
17. Destek eğitim verdiğim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencim hakkında yeteri kadar bilgim var.					
18. Destek eğitim verdiğim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimin sınıfında olmasını isterim.					
19. Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencime faydalı olabilmek için kendimi bilimsel açıdan yeterli bulurum.					

20.	İşitme cihazının günlük kontrolünü yaparım.					
21.	Destek eğitim odasında akustik yalıtım var.					
22.	Destek eğitim odasında işitmeye yardımcı teknolojiler kullanılır.(İndüksiyon Döngü Sistemi, Fm Sistemi)					
23.	Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencinin velisi destek eğitim odasına olumsuz bakar.					
24.	Destek Eğitim verdiğiniz öğrenci velisi ile ayda bir defa görüşürüm.					
25.	Destek Eğitim verdiğim öğrenci velisi ile sosyal iletişimim vardır.					
26.	Destek eğitim verdiğim çocuğun ailesi bize destek verir.					
27.	Aileler destek eğitim odası konusunda bilgilidirler.					
28.	Destek eğitimi verdiğiniz öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken aileden bilgi alırım.					
29.	Destek eğitimi verdiğiniz öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken sınıf öğretmeninden bilgi alırım.					
30.	Sorunla karşılaştığımda Rehberlik Araştırma Merkezinden destek alırım.					
31.	Sorunla karşılaştığımda okuldaki diğer öğretmenlerden destek alırım.					
32.	Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlarken rehber öğretmen destek verir.					
33.	Okul yönetimi destek eğitim uygulamaları konusunda gerekli desteği sağlar.					
34.	Okulunuzdaki rehber öğretmen destek eğitim uygulamaları ile ilgili yeterli ve faydalı çalışmayı yapar.					
35.	Sorunla karşılaştığımda bep birimden destek alırım.					

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
--	---	--

ÖZGEÇMİŞ

